

“Ağ Şəhər” yalnız “ağ adamlar” üçün...

Hürriyyət

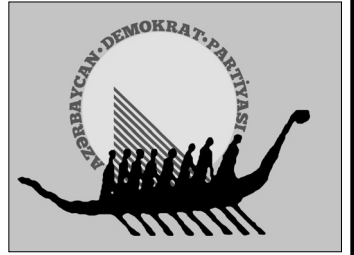
SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№35 (3233) 11 Oktyabr / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

ADP polkovnik
Elnur Məmmədovun
həbsini pislədi...

Məhkəmə-hüquq sistemində islahatlar niyə “daşa dirənib”?

GÜNÜN NƏBZİ

Layihə

**Dünya nüvə
savaşının bir
addımlığında...**

Natiq Cəfərli: "Hələ ki, çıxış yolu görünmür, hətta Rusiya elitası Putini devirsə belə, bu da problemləri tam həll edə bilməyəcək"

3

Cəmiyyət

**“500 milyon qazanmışam,
yaxşı eləmişəm”**

Rasim Məmmədov: "Sanki yatmışam, yuxudayam, kimsə məni oyatmalıdır ki..."

4

Təhlil

**Çin Gürcüstanın coğrafiyasını
yenidən yaradır**

İki ölkə arasında iqtisadi əlaqələr yeni dönmə qədəm qoyub

5

Baxış

**Sırası azərbaycanlı
üçün Vətən anlayışı...**

Niyə etiraf etmirik ki, hələ indiyə kimi “məndən ötdü saman çuvalına dəydi” anlayışı başımızdan çıxmayıb?!

11

Xəbər

**Şamkirin Keçili kənd icra
nümayəndəsi fərari olub?**

Mənsur Quliyev Birinci Qarabağ Müharibəsi başlayanda qardaşı Azərlə Rusiyaya qaçıb

2

Siyasət

**Bakı ilə İrəvan
arasında sülh sazişi...**

Şahin Cəfərli: "Yaxın günlərdə Ermənistanda revanşist millətçilərin Paşinyana qarşı etiraz aksiyalarının bərpasını istisna etmək olmaz"

8

Təhsil

**Rezidentura təhsilinin
təşkilində ciddi
problemlər mövcuddur**

Adil Qeybullayev: "Rezidentin nəzəri biliklərə və peşə vərdişlərinə yiyələnməsinə görə kuraşlara ayda 20 manat əlavə haqq ödənilməsi olduqca güclü rəqəmdir"

6

**“Oğlum həkim səhlənkarlığı
nəticəsində dünyasını dəyişib”**

Bakı sakini Ələddin Əkbərov oğlunun “Bakı City Hospital”da ölümü faktı ilə bağlı Birinci vitse-prezidentə və Baş prokurora müraciət edib

Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu, Zığ qəsəbəsi, N.Allahverdiyev küçəsi 145 ünvanında yaşayan Əkbərov Ələddin Bayram oğlu tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. “Bakı City Hospital” klinikasının neyrocərrah Mirzəliyev Vüqar Əli oğlunu ölüm faktında ittiham edən şikayətinin qəzetimiz vasitəsilə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya və Baş prokuror Kamran Əliyevə ünvanladığı məktubu olduğu kimi dərc edirik...

2

Ölkə

**“Azəriqaz” vətəndaşlara
zülm edir**

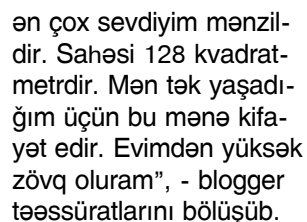
Saygac üzərində qurulan fəlakət...

Uzun zamandır ki, Bakı və Abşeron sakinləri qaz saygaclarının düzgün işləməməsindən şikayət edirlər. Xüsusilə də mexaniki saygacların yanlış işləməsindən daha çox narazılıqlar var. Bu tip saygacların işləmə prinsipi, ölçü təyin etməsi bəzən vətəndaşlar arasında narazılıqların yaranmasına səbəb olur. Xüsusilə qış aylarında mexaniki saygaclarda baş verən işləmə xətasına görə, mənzillərə təbii qaz verilməsində fasilələr yaranır. Bu yazımızda “Azəriqaz”ın hansı prinsiplərlə işləməsindən və vətəndaşlara göstərilən xidmətlərdən bəhs edəcəyik...

7

Xəbər

Hüseyn Həsənovun sentyabrın 30-da Rusiya sərhəddini keçdiyi məlum olub

Bloggerin yaxşı avtomobil parkı var. Onu dəbdəbəli “Rolls-Royce Ghost”, “Toyota Land Cruiser SUV”, “Mercedes S-Class”, idman avtomobilləri “Lamborghini” və “Ford Mustang” sürərkən görmək olar. Bu zaman nömrələr bir avtomobildən digərinə bağlanır.

Mixail Lazutinin, Nikolay Sobolevin və Hüseyn Həsənovun qeydiyyat vəsiqələrinin internetdə yayılan skrinşotlarının guya sərhəddəki keçid məntəqəsindən götürüldüyü iddia olunub.

Lazutin getməsinə heç bir münasibət bildirməsə də, Sobolev və Həsənov Rusiyanı həmişəlik tərk etmədiklərini, lakin, zərurətdən xaricdə olduqlarını və tezliklə qayıdacaqlarını bildiriblər. Ola bilsin ki, bu, auditoriyalarını saxlamaq üçün deyilib.

Lent.az xarici mediaya istinadla bildirir ki, bloggerlər Rusiyadan getməyə diqqətlə hazırlasıblarmış.

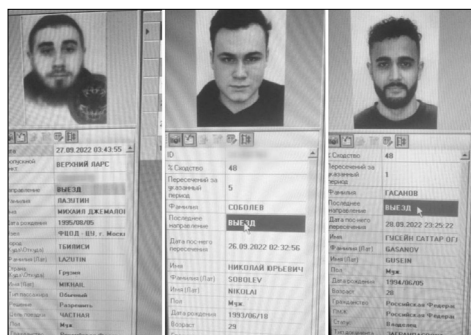
Hüseyn Həsənovun sentyabrın 30-da Rusiya sərhəddini keçdiyi məlum olub. Səs-küydən sonra blogger belə izahat verməli olub: guya Azərbaycana səfər çoxdan planlaşdırılıb və səfərin məqsədi atası ilə görüşmək olub. İndi blogger iki vətəni olduğunu və Rusiyanı çox sevdiyini yazır.

Hüseyn Həsənovun əsl adı Həsənxanov Hüseynxan Səttar oğludur, 28 yaşı var. Bir vaxtlar ailəsi Rusiyaya köçərək Sankt-Peterburqda məskunlaşıb və gələcək şoumen də burada doğulub. Yeri gəlmişkən, Həsənov hələ də Leningrad vilayətində, Kolpino şəhərində qeydiyyatdadır.

Atası Səttar Həsənxanov əvvəllər Rusiyada restoran biznesi ilə məşğul olub və sonradan guya onu oğluna verib. Blogger rəsmi olaraq "Banda Foods", "Caspian" və "Red Box Trading" şirkətlərinə məxsusdur. İndi yalnız birincinin sahibidir.

2019-cu ildən bəri Həsənovun "Starı Arbat"da 128 kvadrat metrlik mənzili var. Bazar dəyəri 200 milyon rubla (3?265?400 dollar) çatır.

“Buraya köçdüyüm ilk gündən hər şeyi bəyəndim. Mənzil yaxta üslubunda bəzədilib. Hamısı ağacdandır, burada divar kağızı belə yoxdur. Mən çoxlu mənzillər görmüşəm, amma bu mənim

George Clooney Julianne Roberts

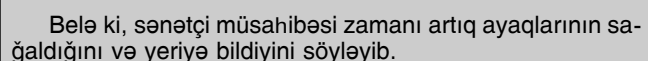
TICKET
to
PARADISE

ONLY IN THEATERS
October 21

Məşhur amerikalı aktrisa Culiya Robertsın həmkarı Corc Kluni ilə birgə çəkildikləri filmlərdən ələdə edilən ümumi gəlirin məbləği 1 milyard dolları keçib.

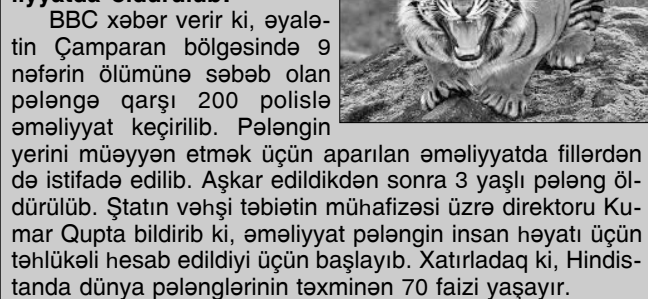
Belə ki, oktyabrın 21-də "Cənnətə билет" in premyerası keçiriləcək. Buna baxmayaraq, sentyabr ayından etibarən hər gün kinoteatrlarda xeyli tamaşaçı maraqla seyr edir. "Cənnətə билет" roman-tiki komediyə filmi "Oskar" mükafatçıları Culiya Roberts və Corc Kluninin beşinci işbirliyidir. Qeyd edək ki, bundan əvvəl Culiya Roberts və Corc Kluni "Okeanın dostları" trilogiyasından iki filmdə (815,3 milyon dollar), "Təhlükəli adamın etirafları" dramında (36,9 milyon dollar) və "Pul canavarı" trillerində (93,9 milyon dollar) rol alıblar.

Bir müddət öncə avtomobil qəzası keçirən müğənni İbrahim Tatlısəs ilk dəfə bu barədə açıqlama verib.

İ.Tatlısə bu vaxt ərzində onun halını soruşmayanlara da üsyan edib: "Məni axırmayanlara haqqımı halal etmirəm. Heç vaxt qarğış sahibi olmuram. Hər zaman sədəqə verirəm. Onlar da məni qorudu".

Hindistanın Bihar əyalətində 9 nəfəri parçalayan pələng təhlükəsizlik qüvvələrinin təşkil etdiyi əməliyyatda öldürülüb.

E-mail: vugar-mt@mail.ru

“Hürriyyət” qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələsrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilib.

HR Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Şəmkirin Keçili kənd icra nümayəndəsi fərari olub?

Mənsur Quliyev Birinci Qarabağ Mühəribəsi başlayanda qardaşı Azərlə Rusiyaya qaçıb

Behlul ORUCOĞLU,
Araşdırmaçı jurnalist Birinci Qarabağ Mühəribəsi veteranı, ehtiyatda olan Ədliyyə mayoru

Şəmkirin icra Hakimiyyətinin sabiq başçısı, rüşvətxor və rayonu şəxsi biznes mərkəzinə çevirmiş Alimpaşa Məmmədovun istintaq vaxtı uzadıldıqca, onun yeni-yeni cinayət orqanları və kadrları aşkar olunur. Onun kadrlarından biri də Birinci Qarabağ Mühəribəsi başlayanda qardaşı Azərlə birlikdə fərariyyət edərək, vəzifədə olan qohumu vasitəsilə Rusiyaya qaçan Keçili kənd icra nümayəndəsi Quliyev Mənsur Qəzənfər oğludur.

Məlumatla görə, AXC hakimiyyəti dövründə Keçili kənd Xalq Cəbhəsinin sədri olan Mənsur Quliyev yığıncaqlarda, iclaslarda deyirmiş ki, "Heydər Əliyevi ikinci dəfə hakimiyyətə gəlməyə qoymayacağıq". Ancaq tamahı qılıncdan iti olan Alimpaşa Məmmədov bu əqidəsini tez-tez dəyişən şəxsi - Mənsur Quliyevi 10 000 (on min) manat müqabilində Keçili kəndinə icra nümayəndəsi təyin etdiyi iddia olunur.

Hətta əldə etdiyimiz məlumat əsasən, M.Quliyev kənd icra nümayəndəsi vəzifəsinə təyin olunarkən ərizəsini özü yazmamış, tərcümeyi-halında Keçili kənd Xalq Cəbhəsinin sədri olmağını gizlətməmişdir.

Kənd sakinləri deyir ki, hazırda M.Quliyevin kənd icra nümayəndəsi kimi varlığını hiss etmirlər. Onların sözlərinə görə, o, kəndi şəxsi biznes mərkəzinə çevirərək, öz qanunları ilə idarə edir. O da bildirilir ki, icra nümayəndəsinin iki oğlundan heç biri Vətən müharibəsində iştirak etməyib. Oğlunun biri Naxçıvanda,

o biri isə Bakıda - "Nasosnu"da hərbi xidmət keçib. Kənddə oğlunun birinə maşın hissələri satılan mağaza da açıdır.

Araşdırma zamanı o da məlum oldu ki, Mənsur Quliyev 2021-ci ilin iyun ayında kənddəki uşaq bağçasının (müdirişi - Aynur xanımdır) kollektivindən adam başına 33 manatdan pul yığıb. Baxmayaraq ki, bağça işçilərinin maaşı 150-180 manat civarındadır. O, guya bu pula barama alacaqmış...

Görünür, Mənsur Quliyev tamahkarlığı və pula hərisliyi onu vəzifəyə təyin edən Alimpaşa Məmmədovdan öyrənib.

M.Quliyev özü kimi Birinci Qarabağ Mühəribəsi zamanı fərari olan qardaşı Azərlə kənd sakinlərinə əkin sahələrini suvarmaq üçün qeyri-qanuni olaraq su satdırır.

Şəhid Əkbərli Rufanın anası Quliyeva Reyhanə Malik qızı bildirir ki, 27.09.2020-ci ildə oğlu Füzuli uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olub: "Bu məni çox sarsıtdı. Ana üçün bundan ağır dərd nə ola bilər? Kənddə 3 oğlu olan ananın bir oğlunu da aparmadılar. Ona görə ki, Mənsurun şəxsi marağı var idi. Mənsur özü 1991-1992-ci illərdə fərari olmuşdur. Mənsur deyirdi ki, siyahımda 83 nəfər çağırışçı var. Ancaq cəmi 12 nəfər səfərbərliyə getdi. Bəs qalanları niyə getmədi, saxlanıldı? Necə oldu ki, Mənsurun öz oğlanlarının biri mühəribə vaxtı Naxçıvanda, biri "Nasosnu"da qaldı?"

Xatırladaq ki, Mənsur Quliyev oktyabr ayının 2-də Keçili kəndindəki "Elmir" şadlıq sarayında yaşı nikah yaşına çatmayan Orucova Rəhilə Əli qızının toy mərasimində iştirak edib. O, toyda sərxoş olaraq bəy tərfi deyərək öz "məharətini" nümayiş etdirib.

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Alimpaşa Məmmədovun "əvəzolunmaz" və "toxunulmaz" kadrları hələ də iş başındadır. Çox təəssüf olsun ki, Şəmkir rayon İH-nin hüquqşünas olan aşçısı Rəşad Tağıyev A.Məmmədovun kadrları haqqında qəti qərar verə bilmir.

Allah rəhmət eləsin!

Əmir Pəhləvan və Vəli Səmədli xalq şairi Vahid Əzizə qardaşı Vaqif Cəfərovun vəfatı ilə əlaqədar başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Vəli Səmədli ailəsi adından Bakı şəhərində yaşayan İmanovlar ailəsinə əzizləri Xamilenin vəfatı ilə bağlı başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

"Oğlum həkim səhlənkarlığı nəticəsində dünyasını dəyişib"

Bakı sakini Ələddin Əkbərov oğlunun "Bakı City Hospital"da ölməsi faktı ilə bağlı Birinci vitse-prezidentə və Baş prokurora müraciət edib

Mərkəzi Klinik Xəstəxanaya yerləşdirməyi qərara aldıq. "Semaşo" xəstəxanasında 4 saat vaxt itirildi, 4 saat ərzində xəstə köməksiz qaldı.

24.04.2019-cu il tarixdə, saat 04:00 radələrində xəstəni Mərkəzi Klinik Xəstəxanaya gətirdik, 4 min manat depozit qoymaq şərtlə xəstəni qəbul etdilər.

Saat 09:00-10:00 radələrində həkim Vüqar Mirzəliyevdən xəstənin vəziyyəti barədə məlumat verməsini xahiş edirik. Həmin gün 12 radələrində həkim bizə yaxınlaşaraq klinikaya əlavə 13 120 manat pul ödənilməsinə istədi. Həmin məbləği borc olaraq toplayıb, kassaya ödədik. Bir müddət keçdikdən sonra Vüqar Mirzəliyev bizə yaxınlaşaraq həmin məbləğin yetərli olmadığını deyərək, yenidən xəstəxanaya 2 500 manat pul köçürülməsini istədi. Tələb olunan məbləği - 2500 manatı da kassaya ödədikdən sonra əməliyyata başlayacaqlarını söylədilər.

Saat 20:00-da bizə tibb bacısı tərəfindən məlumat çatdı ki, xəstənin vəziyyəti pisləşib. Mərkəzi Klinik Xəstəxanasının baş həkimi Kamran Musayevin qəbuluna girdim. Bu özbaşınalığın səbəbini soruşdum: Baş həkim "oğlun ağır vəziyyətdədir, onun əməliyyatına 80-100 min manat lazım olacaq, ödəyə biləcəksən?" - deyərək soruşdu. "Çarəsiz vəziyyətdə ödədiklərim bəs pul deyildi? Nə qədər demisiz ödəmişəm", - deyərək cavab verdim.

Beləliklə, xəstə Mərkəzi Klinik Xəstəxanada 18 saat ərzində köməksiz qaldı, ona kömək göstərilmədi. Bundan sonra, Vüqar həkimin məsləhəti ilə oğlunu oradan çıxarıb "Bakı City Hospital"a apardıq.

"Bakı City Hospital"da bizdən 20 000 min manat pul istədilər. 25.09.2019-cu il tarixdə, saat 02:00 radələrində əməliyyat başa çatdı. 26.09.2019-cu il tarixdə, saat 08:00 radələrində reanimasiya şöbəsinin həkimi zəng edərək bizə oğlunun vəfat etdiyini bildirdi. Həmin gün saat 10 radələrində oğlunun cənəzəsi ekspertiza üçün Nərimanov rayonunda yerləşən morqa göndərildi.

Əkbərov iddia edir ki, "Bakı City Hospital"da da oğlunun həyatda qalması üçün heç bir tədbir görülməyib və o, daxili qanaxmadan dünyasını dəyişib:

"Məlumdur ki, qəzada xəsarət alanlar üçün ən təhlükəli hal daxili və xarici qanaxmalardır. Mənim övladım da daxili qanaxmanın qurbanı olmuşdur. Həmin gün oğlunun vəfat etdiyini bildirdi. Həmin gün saat 10 radələrində oğlunun cənəzəsi ekspertiza üçün Nərimanov rayonunda yerləşən morqa göndərildi.

Şikayətinin sözlərinə görə, məlum ölüm faktı araşdırılarkən Nərimanov Rayon Prokurorluğu bu halları nəzərə almayıb və ədalətsiz qərar qəbul olunub. Bu səbəbdən, Əkbərov Birinci vitse-prezident M.Əliyevdən və Baş prokuror K.Əliyevdən xahiş edir ki, oğlunun həkim səhlənkarlığı nəticəsində ölüm faktını nəzərə alıb, məsələnin yenidən araşdırılması ilə bağlı müvafiq qurumlara göstəriş versinlər.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

**İnsan hüquq və azadlıqlarının
müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi
mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi,
sosial və siyasi fəallığın artırılması**

2019-cu ilin ikinci yarısından etibarən Azərbaycanda gerçək siyasi islahatlara start verildi. Ona görə ki, məhz həmin ərəfədə bir sıra "siyasi kötörlər" öz kreslolarından qoparıldı, ölkədə "gəncəşdirilmə siyasəti" həyata keçirilməyə, yeni yaşlı kadrları gənclər əvəz etməyə başladı.

Qeyd etdiyimiz bu proseslərə ilin ikinci yarısından start verilsə də, əslində, 2019-cu ilin birinci rübünün sonlarına yaxın bu islahatların mesajı verilmişdi. Söhbət Prezident İlham Əliyevin aprelin 3-də verdiyi "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" fərmanından gedir. Zənnimizcə, məhz bu fərman cəmiyyətdə uzun illərdir gözlənilən siyasi islahatlar dalğasının əsasını qoymuşdu. Şübhə yoxdur ki, Prezident həmin vaxtadək ölkədə hüquq sisteminin iflic vəziyyətdə olduğunu, məhkəmələrin bir qrup məmurun iradəsindən asılı duruma düşdüyünü, hakim əbəllarının altında hansı hoqqalardan çıxdığını çox gözəl bilirdi. Üstəlik, bu da bir aksiomadır ki, ölkədə davamlı siyasi islahatların aparılması üçün mütləq məhkəmə-hüquq sistemində "əl gəzdirməli" idi. Odu ki, İ.Əliyev haqlı olaraq islahatlara "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" fərman verməklə başladı. Bu fərmanın giriş hissəsində də islahatların davamlı olacağı açıq şəkildə vurğulanırdı:

"Ölkəmizin davamlı tərəqqisinin təmin edilməsi üçün bütün sahələrdə həyata keçirilən islahatlar məhkəmə-hüquq sisteminin inkişafında yeni mərhələnin başlanmasını və bu sahədə islahatların dərinləşdirilməsini zəruri edir.

Müasir dövrün tələblərinə cavab verən, cəmiyyətdə yüksək nüfuzla malik ədalət üçün bütün sahələrdə həyata keçirilən islahatlar məhkəmə-hüquq sisteminin inkişafında yeni mərhələnin başlanmasını və bu sahədə islahatların dərinləşdirilməsini zəruri edir.

Eyni zamanda, ədalət mühakiməsi mexanizmlərinin effektiv fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün hakim və məhkəmə aparatı işçilərinin sosial müdafiəsi daha da yaxşılaşdırılmalı, müvafiq infrastrukturun yenilənməsi işləri davam etdirilməli, məhkəmə icraatında müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqinin üstünlüklərindən hərtərəfli istifadə edilməli, digər mühüm məsələlər həll olunmalıdır".

nı güman etmirdi, hər kəs düşündü ki, öncə "5-ci kolon"un qol-budağı kəsiləcək. Prezident İlham Əliyev isə problemi kökündən və ən qısa müddətdə həll etməkdə ısrarlı idi. Təbii ki, Ramiz Mehdiyevin ardınca "qol-budaq"lara da növbə çatacağı şübhəsiz idi və cəmi 1 ay sonra - noyabrın 29-da Prezident Administrasiyasının İctimai-siyasi şöbəsinin müdiri Əli Həsənovun bir daha vəziyyəti üzünə görməmək şərtinə "Ağ ev"dən qovulması dediklərimizin bariz nümunəsi hesab oluna bilər.

"5-ci kolon"un iki "parlaq" simasının ardınca bir sıra ruspəst məmurun da vəzifədən alınması və onların gənc kadrlarla əvəzlənməsi, o cümlədən illərdir imkansız insanların yardım puluna belə göz dikən icra başçılarına qarşı DTX-nın keçirdiyi ardıcıl əməliyyatlar da məlum islahatlar dalğasının tərkib hissəsi

lektron Məhkəmə informasiya sisteminin bütün ölkəni əhatə etməsi üçün tədbirlər görüldü, yeni regional inzibati və kommersiya məhkəmələri təsis edilib, vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması üçün işlək mexanizmlər yaradılıb, məhkəmələrin və hakimlərin təminatı güclənib. Məhkəmə infrastrukturunun müasirləşdirilməsi üzrə tədbirlər görüldü, yeni bina və komplekslər inşa olunaraq yüksək texnoloji - «hi-tech» məhkəmələr yaradılıb.

Həmçinin, hakimlərin iş yükünün azaldılması, işlərə daha keyfiyyətlə və çevik baxılması məqsədilə əlavə ayrılmış 200 yeni hakim ştatının yüksək hazırlığa və mənəvi keyfiyyətlərə malik hüquqsünaslar hesabına komplektləşdirilməsi məqsədilə, müsabiqələr davamlı xarakter alıb, namizədlərin təlimi və məhkəmələrdə təcrübələri təşkil olunub.

yad avro xərcləyiblər ki, bu da hər bir sakinə 79 avro təşkil edir (2018-ci ilə müqayisədə 7 avro çoxdur). Bu büdcənin orta hesabla 66 faizi məhkəmələrə, 24,5 faizi prokurorluq orqanlarına, 9,5 faizi isə hüquqi yardıma ayrılır. Gürcüstan (8,7 avro) və Azərbaycandan (9,6 avro) fərqli olaraq, İsveçrə və Mərakeş bir sakinə ən çox pul xərcləyən ölkələrdir (217 və 199 avro).

Şərqi Avropa ölkələri prokurorluq xidmətlərinə proporsional olaraq daha çox pul xərcləyirlər, halbuki, Şimali Avropa ölkələri hüquqi yardıma daha çox sərmayə qoyurlar.

Avropada vəkillərin sayı artmaqda davam edir və 100 000 sakinə orta hesabla 172 müdafiəçi düşür. Eyni zamanda, Azərbaycanda bu göstərici cəmi 20-dir.

Bu baxımdan Lüksemburq liderdir - 100 min nəfərə 485 vəkil düşür.

Məhkəmə-hüquq sistemində islahatlar niyə fayda vermir?

**Prezident sözünün
üstündə durdu...**

Əlbəttə, Prezidentin bu fərmanı rüşvətxor, siyasi sifarişlə işləyən "hakim ordusu" ilə yanaşı, ölkədəki insan hüquqlarını özlərinin "saqqalından" asılı vəziyyətə salan məmurlara da bir xəbərdarlıq idi. Bu o demək idi ki, artıq kimə özünü hakimi-mütləq hesab edə bilməyəcək, ölkədə hər şey nəzarətdədir. Şübhəsiz, İ.Əliyev dediyi sözün də üstündə durdu və onun iradəsinə, yeni ölkədəki hüquqi nizama tabe olma-yan, özlerini müxtəlif rəngli "kardinal" rolunda görən bir sıra məmurlar vəzifələrindən uzaqlaşdırıldı.

Bu gün əminliklə deyə bilərik ki, Prezidentin məlum fərmanının ardınca - 23 oktyabrda Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyevin öz postundan uzaqlaşdırılması qeyd olunan siyasi islahatların, yeni ölkədəki "gəncəşdirilmə siyasəti"nin başlanğıcı idi. Üstəlik, bu, həmin ərəfədə də qeyd olunduğu kimi, illərdir Azərbaycan xalqına qarşı zülm edən, eynilə prezidentin özü üçün də böyük təhlükəyə çevrilən Rusiyaya məxsus "5-ci kolon"un "kökünə balta çalmaq" məqsədi daşıyırdı. Hansı ki, müstəqil siyasət yürütməyi qarşısına məqsəd qoyan, "böyük qardaş"ın asılılığından xilas olmağa çalışan İ.Əliyev gec-tez bu addımı atmalı idi. Amma çoxları Prezidentin ən başdan başlayacağı-

idi və bu prosesin hələ də davam etdiyini əminliklə qeyd edə bilərik.

Siyasi islahatlar davam edir, bəs məhkəmə-hüquq islahatları?

Bütün bunlardan göründüyü kimi, ölkədə Ramiz Mehdiyevin istefası ilə başlanılan siyasi islahatlar hələ də davam edir. Bəs, Prezident İlham Əliyevin aprelin 3-də verdiyi "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" fərmanın icrası nə yerdədir? Əlbəttə, Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri, ədliyyə naziri Fikrət Məmmədovun dediklərinə inansaq, bu sahədə də ciddi irəliləyiş əldə edilib. Belə ki, nazirin hələ 07.05.2001-ci il tarixdə Məhkəmə-Hüquq Şurasının iclasında verdiyi məlumata görə, fərmandan irəli gələn bütün tələblərin yerinə yetirilməsi istiqamətində mühüm işlər görüldü:

"Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" dövlət başçısının 03.04.2019-cu il tarixli Fərmanı ədalət mühakiməsinin təkmilləşdirilməsi işinin müasir çağırışlara uyğun yeni mərhələdə təşkilini, o cümlədən kadr islahatlarının aparılmasını, hüquqların məhkəmə müdafiəsinin güclənməsini şərtləndirib.

Fərmana uyğun olaraq mühüm qanunlar qəbul edilib, o cümlədən cəza siyasəti humanistləşdirilib, «E-

Prezident fərmanından 3 ildən artıq vaxt keçsə də, bu sahədə ciddi irəliləyiş əldə olunmayıb

Fərmanın icrası çərçivəsində hakimlərin fəaliyyətinin hərtərəfli və prinsipial qiymətləndirilməsi məqsədilə yeni Qaydalar təsdiq edilib, onun elektron proqram təminatı hazırlanıb. Həmin Qaydalara uyğun olaraq 120-dək hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə ali, apellyasiya və digər müvafiq məhkəmələrin rəyləri, Ədliyyə Nazirliyinin məlumatları, sair əidiyyəti materiallar toplanılıb, zəruri təhlillər aparılıb və yekun rəylər hazırlanaraq Şuranın müzakirəsinə çıxarılıb.

İclasda həmin hakimlər barədə qiymətləndirmə materialları hərtərəfli müzakirə olunaraq, onlardan 14 nəfərin fəaliyyətində peşəkar çatışmazlıqlar müəyyən olunub və işdə dönüş yaratmaları üçün 6 ay vaxt verilib, 3 nəfərin isə səlahiyyətlərinə xitam verilməsi qərara alınıb".

Bir daha qeyd edək ki, nazirin bu və digər açıqlamaları Prezidentin məlum fərmanından 2 il sonra, 2021-ci ilin may ayının əvvəlindəki görülməli işləri özündə əks etdirir. İnənmaq istərdik ki, sonrakı 1 il 6 ay ərzində də bu sahədə önəmli addımlar atılıb. Lakin bizim nəyə inanıb-inanmamağımızdan asılı olmayaraq, beynəlxalq təşkilatların bu məsələyə öz yanaşması var.

Avropa Komissiyasının məhkəmə sistemləri ilə bağlı hesabatı

Belə ki, Avropa Şurası Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyasının 44 Avropa ölkəsi və üç müşahidəçi dövlətin məhkəmə sistemlərindəki əsas tendensiyalara dair bu günlərdə yaydığı hesabatında Azərbaycan hüquqi yardımı ən az sərmayə qoyan ölkələr sırasında yer alır. Qeyd edək ki, söhbət qurumun fəaliyyətə başlamasından (2002-ci ildən) bu yana açıqlanan onuncu qiymətləndirmə hesabatından gedir. Hesabatda qeyd olunur:

"Avropa ölkələri öz məhkəmə sistemlərinə orta hesabla 1,1 mil-

Avropa Şurası üzv dövlətlər və təşkilatlar məhkəmə fəaliyyətini dəstəkləmək üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından daha çox istifadə edirlər və məhkəmələrin büdcəsinin böyük hissəsini kompüterləşdirməyə ayırırlar.

2020-ci ildə Azərbaycan, Finlandiya və Slovakiya məhkəmə sistemində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına orta Avropa göstəricisindən üç dəfə çox sərmayə qoyub.

2020-ci ildə Çexiya, Malta, Mərakeş, Sloveniya və İspaniya məhkəmə sistemi büdcəsinin 80 faizdən çoxunu məhkəmələrə yönəldib, Albaniya, Azərbaycan, Bolqarıstan, Kipr, Gürcüstan, Moldova isə məhkəmə sistemi büdcəsinin 35 faizdən çoxunu məhkəmə təqiblərinə yönəldib.

Azərbaycanda hüquqi yardım xərcləri artsa da, bu, dövlət tərəfindən təyin edilən vəkillərin qonorarlarının məbləğinin artması hesabına olub.

Azərbaycan Ermənistanla yanaşı məhkəmə korpusunda qadın hakimlərin 40 faizdən az təşkil etdiyi ölkələr sırasındadır.

Prokurorluğun feminizasiyasının artması fonunda Azərbaycan Albaniya, Gürcüstan, Ermənistan və Türkiyə ilə birlikdə qadın prokurorların sayının 40 faizdən az olduğu ölkələr sırasındadır".

Buradan isə belə qənaətə gəlmək olur ki, Azərbaycanın məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi ilə bağlı görülməli işlər hələ istənilən səviyyədə deyil. Bəs, bu barədə yerli hüquq müdafiəçilərimiz nə düşünürlər? Son 3 ildə, yeni Prezident İlham Əliyevin məlum fərmanından sonra ölkədə nə kimi müsbət irəliləyişlər əldə olunub və məhkəmə-hüquq sistemində çatışmayan nələr var? Bu və digər suallara növbəti sayımızda cavab tapa bilərsiniz. Bizi izləyin.

(Ardı var)

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Araz BƏHMƏNLİ

“5-ci kolon”ların sonu...

Putin rejiminin çöküşü
Azərbaycan xalqının da rahat
nəfəs almasına səbəb olacaq...

Kırım körpüsünün Ukrayna kəşfiyyat orqanları tərəfindən partlatılmasına Rusiyanın cavabı çox sərt oldu. Belə ki, dünən şəhər saatlarında Ukraynanın paytaxtı Kiyev şəhəri və daha 5 vilayət raket atəşinə tutuldu. Hadisə nəticəsində çox saydan ölən və yaralananların olduğu bildirilir.

Əlbəttə, müharibə qansız ötürmə. Xüsusən də, qarşı tərəfdə Vladimir Putin kimi yırtıcı bir diktatorun olduğunu nəzərə alsaq, təbii ki, Kiyev əks-hücum olacağına hesaba almamış deyildi. Amma bəzən savaş zamanı bu hesablar çox da nəzərə alınmır. Çünki hər kəs daha böyük zərbə endirməkdə, düşməni sarsıtmaqda maraqlı olur, gerisi kimsəni düşündürmür. Həm də müharibə zamanı döyüş bölgəsində yaşayan əhəlinin böyük əksəriyyəti sığınacaqlarda yaşadığından, düşmənin endirəcəyi cavab zərbələrinə qarşı tədbirlər də ilk vaxtlardan görülür.

Lakin məsələnin ən həssas tərəfi odur ki, bu gün bizim ölkəmizdə də Ukraynanı Kırım körpüsünü partlatmaqda qınayanlar, hətta ittiham edənlər var. Xüsusən də dünənki hücumlardan sonra bu fikirdə olan “politoloqlar” da ortaya çıxıb. Bu şəxslər öz düşüncələrini onunla əsaslandırmağa çalışırlar ki, Putinin Ukrayna kəşfiyyatının məlum “körpüpartlatma” əməliyyatını cavabsız qoymayacağı öncədən belli idi...

Təbii ki, bu iddialar tamamilə yersizdir. Ən azı ona görə ki, müharibəni Ukrayna deyil, Rusiya başladıb. Üstəlik, hazırda savaş Rusiya ərazisində deyil, Ukraynanın işğal edilmiş torpaqları üzərində gedir.

Digər tərəfdən, Putin ilhaq etdiyi Kırım ərazisindən Ukrayna ordusunun başına “od ələyəcək-sə”, qarşı tərəf bunu susqunluqla qarşılamalıdır? Eyni məntiqə yanaşsaq, onda sabah, birgün Putin taktiki nüvə silahından istifadə edə bilər deyər, Ukrayna savaşı dayandırılmalıdır?

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, müharibə qansız, azadlıq qurbansız ötürmə. Bu gün Ukrayna xalqı öz gerçək azadlıqları, müstəqillikləri uğrunda savaşı. Bu, həm də post-sovet ölkələrinin azadlığı uğrunda savaşıdır.

70 illik əsarətdən sonra, hələ də özünü “böyük qardaş” rolunda gören Putin Rusiyanın ona tabe olmayan dövlətləri, xalqları hansı zülmə məruz qoyduğunu bizdən yaxşı kimsə bilməz. İstər 20-ci əsrin əvvəllərində, istər də sonlarında Rusiya İmperiyasının ən böyük acıları bizim xalqa yaşatdığı kimsəyə sirr deyil. Çox təəssüf ki, içimizdəki rusbaşılar hələ də bunu dərk etmək istəmirlər. Bu yetməmiş kimi, Putinin Kırım körpüsünün dağıdılmasına cavab olaraq Kiyevi raket hücumuna məruz qoymasına haqq da qazandırılmalıdır.

Şübhəsiz, əksər post-sovet ölkələrində olduğu kimi, Kremlin Azərbaycandakı “5-ci kolon”unun tör-töküntüləri də Rusiyanın Ukraynaya qarşı savaşda məğlub olmasından çox narahatdırlar. Çünki, yaxşı bilirlər ki, Putin rejiminin məhvi Moskvaya bağlı “5-ci kolon”ların da sonu deməkdir.

İnanırıq ki, bu son çox da uzaqda deyil və bunun daha da tezləşməsi üçün Ukrayna ordusuna ən qısa müddətdə qələbə qazanmağı arzu edirik. Çünki bu qələbə təkcə ukraynalıların deyil, həm də Azərbaycan xalqının uzun illər sonra nəhayət ki, “5-ci kolon”un əsarətindən xilas və rahat nəfəs alması ilə nəticələnməkdir.

“500 milyon qazanmışam, yaxşı eləmişəm...”

Rasim Məmmədov: "Sanki yatmışam, yuxudayam, kimsə məni oyatmalıdır ki..."

etiraz edib: “Bu zavodu alan mən, tikən mən, pulumu qoyan mən, tutulan da mənəm. Amma zərərçəkmiş kimi zavodu tanıyırsız? Bu necə olur? Əsl zərərçəkmiş mənəm. Bütün əmlaklarım satılıb, kiminsə borcunu ödəməyə görə, 22 aydır həbsdəyəm. Sanki yatmışam, yuxudayam, kimsə məni oyatmalıdır ki, belə şey ola bilməz.

Mənə DTX-da dedilər ki, 500 milyon pul qazanmışam. Birincisi, o qədər qazanmamışam, ikincisi də yaxşı eləmişəm. Mən dövlət məmuru deyiləm ki. Nə vaxt da bu söhbətlərin üstü açılacaq, məni bu-ra saldıranların özləri gəlib burada oturacaq. Kimisə şərhləmək kişi işi deyil...”

Təqsirləndirilən şəxs məktəb yoldaşı,

eləcə də “Baku Steel Company”də onun birinci müavini olmuş, bu cinayət işi üzrə həbs edilib, bir müddət sonra azadlığa buraxılan və məhkəmədə gəlib onun əleyhinə ifadə verən Çingiz Həsənov haqda da danışdı:

“Çingiz Nərimanov prospektində bənən satırdı, onu gətirib orada iş verdim. İndi gəlib burada mənimlə elə danışır ki... Çünki həbsdəyəm. Başa düşmür ki, illərlə dostluq elədiyi adamın üzünə durana heç kim hörmət eləmir”.

Prosesdə şahid qismində tanınmış əsas şahidlərdən biri olan Yusif Həniyəzadənin xəstəliyi ilə bağlı məhkəməyə gələ bilmədiyi elan olunub.

Rasim Məmmədov və vəkili Pərviz Məmmədov və Zibeydə Sadıqova etiraz edərək, Yusif Həniyəzadənin məhkəmədə dindirilməsində ısrarlı olduqlarını bildiriblər.

Proses oktyabrın 14-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Rasim Məmmədov Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) tərəfindən həbs olunub. O, Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (mənimləmə və ya israfetmə, xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə), 193.3.2 (xüsusilə külli miqdarda gəlir əldə etməklə yalan sahibkarlıq), 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə, ağır nəticələrə səbəb olduqda) və 313-cü (vəzifə saxta-karlığı) maddələri ilə ittiham olunur.

Hazırladı: RƏŞAD

Dünən ADP İdarə Heyətinin növbəti toplantısı keçirilib.

Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hurriyyet”ə verilən məlumata əsasən, toplantıda ölkədə və regionda baş verən ictimai-siyasi hadisələr müzakirə olunub. Toplantı iştirakçıları ilk öncə Rusiya-Ukrayna cəbhəsində yaşanan son hadisələrə diqqət çəkib.

Rusiyanın Ukraynanın bir sıra dövlət orqanları və mülki obyektlərini raket zərbələrinə məruz qoymasını müharibə cinayətləri kimi dəyərləndirən toplantı iştirakçıları dünya ictimaiyyətini Rusiyanın bu aqressiyasının qarşısını almaqdan ötəri Ukrayna dövlətinə və xalqına lazımı dəstəyi verməyə çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftə Çexiyanın paytaxtı Praqada Avropa Siyasi Birliyinin üzv toplantısı çərçivəsində Fransa prezidenti E.Makronun təşəbbüsü və Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Ş.Mişe-

lin iştirakı ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Ermənistanın Baş Naziri Nikol Paşinyan arasında, eyni zamanda Türkiyə Prezidenti ilə Ermənistan Baş Naziri N.Paşinyan arasında keçirilən görüş ətrafında müzakirələr aparıb, bu görüşlərdə əldə edilən razılaşmaları təqdir etməklə yanaşı bölgədə sülhə və əmin-amanlığa gətirib çıxaracağına ümidvar olduğunu bildirib.

İdarə Heyəti Praqa görüş-

lərindən sonra Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycan Ordusunun mövqelərinin atəşə tutulması faktlarını kəskin tənqid edib, baş verənlərin arxasında Ermənistan Rusiyanın təsir dairəsində olan revanşist qüvvələrin durduğunu bildirib. İdarə Heyəti Rusiyanın Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasında maraqlı olmadığını bir daha qeyd edib.

İdarə Heyəti son zamanlar Azərbaycanda ayrı-ayrı dövlət memurlarının qeyri-qanuni hərəkətləri, korrupsiya faktları və cinayət əməllərinə qarşı internet resurslarında mübarizə aparan vətəndaşların hakimiyyət orqanları tərəfindən təqiblərə, təzyiqlərə və həbslərə məruz qoymasından narahatlığını ifadə edib. İdarə Heyəti Müdafiə Nazirliyində mövcud olan qanunsuzluqlara bağlı son zamanlar internet

televiziylarında açıqlamalar verən ADP sıralarına yeni qəbul olunmuş keçmiş hərbi və ehtiyatda olan polkovnik Elnur Məmmədovun həbs edilməsini qəti şəkildə pisləyib. İdarə Heyəti belə hesab edir ki, Elnur Məmmədovun həbs olunması ilə bərabər ailə üzvlərinə qarşı olan basqılar onun həbsinin siyasi motivli olduğunu göstərir. İdarə Heyəti müvafiq dövlət orqanlarını Elnur Məmmədovun Müdafiə Nazirliyində baş verən qanunsuzluqlara bağlı araşdırma aparmağa, onun xərçəng xəstəliyindən əziyyət çəkməsini nəzərə alaraq bərsində olan məhkəmə hökmü dəyişdirərək azadlığa buraxılmasını təmin etməyə çağırıb.

Toplantının sonunda bir sıra cari məsələlər də müzakirə olunaraq müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Hazırladı: KƏNAN

Çin Gürcüstanının coğrafiyasını yenidən yaradır

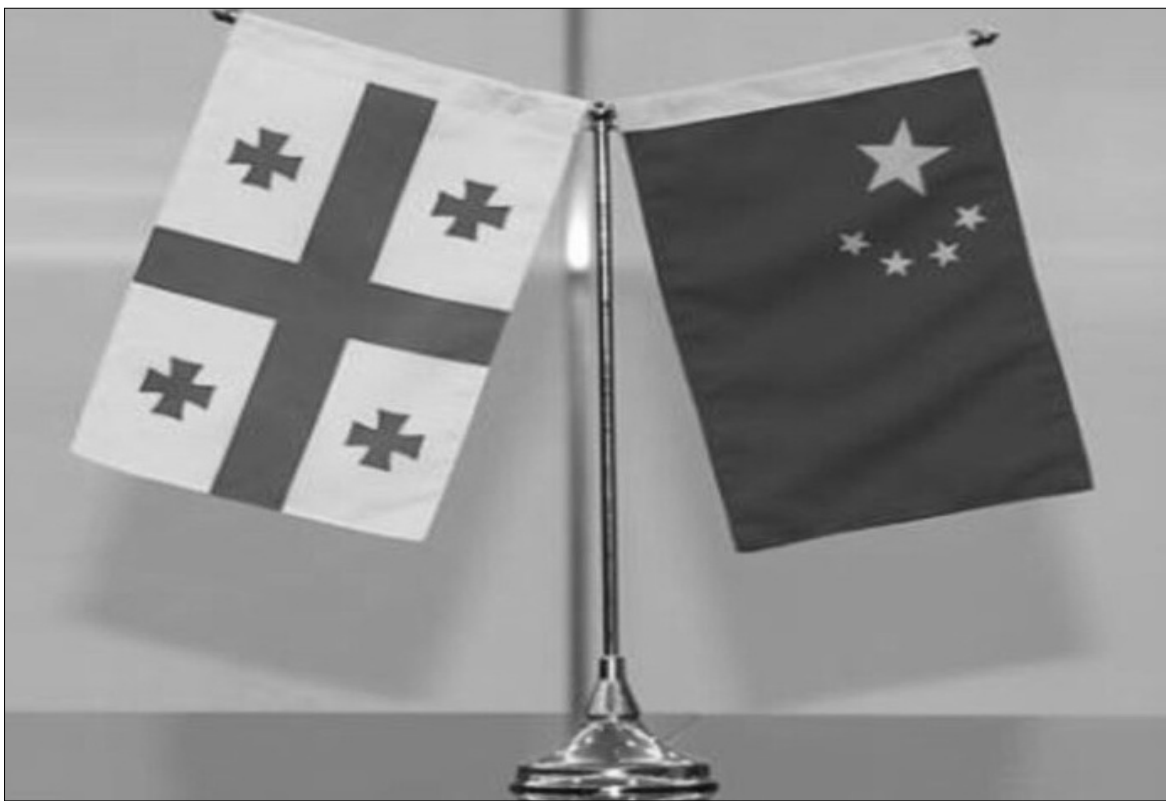
İki ölkə arasında ticarətin artmasına baxmayaraq, Pekin və Tiflisin siyasi əlaqələri hələ istənilən səviyyədə deyil. Çin şirkətlərinin Gürcüstanda çoxalması ölkə ərazisini yenidən formalaşdırır və gələcək ticarət potensialını artırır. Çin şirkətlərinin Gürcüstanın infrastruktur bazasında da üstünlüyü ələ alması Avropa İttifaqına üzv olan bəzi ölkələrin Gürcüstandakı səfirlərinin hiddətinə səbəb olub.

Belə ki, sentyabrın 21-də Çinin XİN naziri Van Yi BMT-nin Baş Assambleyası çərçivəsində Nyu-Yorkda Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili ilə görüşüb və Orta Dəhlizin, başqa sözlə regional tranzit üçün Gürcüstandan keçən Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunun (TBNM) əhəmiyyətini vurğulayıb.

Ukraynadakı müharibə səbəbindən Avrasiyadakı əlaqə modelləri sürətlə dəyişir. Avropa İttifaqını Çinlə birləşdirən Rusiya marşrutu indi məhdud istifadə olunur. Bu, Aİ-yə üzv ölkələri və Çini alternativ dəhlizlər axtarmağa sövq edib. Qara dənizdən Cənubi Qafqaz vasitəsilə Mərkəzi Asiyaya uzanan Orta Dəhliz Qərbi Çin və Aİ arasında ən qısa yoldur. Gürcüstan da mövcud infraqurultura və coğrafi mövqeyinə görə bu məsələdə mühüm rol oynayır.

Bu yaxınlarda Gürcüstan özünün dəhliz potensialının artırılmasına yönəlmiş çoxsaylı hökumətlərarası görüşlərdə iştirak etdi. Həmçinin, TBNM-in inkişafı martın 31-də Gürcüstan, Azərbaycan, Türkiyə və Qazaxıstanın imzaladığı dördtərəfli bəyanatın mövzusu olub. 2022-ci ilin mayında Gürcüstan Qazaxıstan və Türkiyə ilə birlikdə Ankarada keçirilən görüşdə Orta Dəhlizi müzakirə edib. Həmin ayın sonunda "Gürcüstan Dəmir Yolu" tranzit şirkəti Gürcüstanın Poti limanı ilə Rumıniyanın Konstansa limanı arasında yeni yükdaşıma marşrutunun yaradılması üçün Azərbaycan və Qazaxıstan şirkətləri ilə əməkdaşlıq etdiyini açıqladı. Bundan başqa, Gürcüstan rəhbərliyi də son aylarda Mərkəzi Asiya respublikalarına etdiyi silsilə səfərlərlə də fəallaşmış.

Bununla belə, bu perspektivli geosiyasi şəraitə baxmayaraq, Gürcüstan həm də coğrafi baxımdan keçilməzliyi ilə məşhurdur. Yarğanlar, dərələr və demək olar ki, keçilməz dağlar etibarlı müdafiə, həm də ölkənin

İki ölkə arasında iqtisadi əlaqələr yeni dönəmə qədəm qoyub; Pekin Tiflisi müxtəlif Avrasiya ticarət yolları üçün daha yaxşı vəziyyətə gətirir...

tranzit ambisiyalarına əsas manev kimi xidmət edib. Əslində, coğrafiyaya zidd olan infraqurulturun qurulması böyük investisiyalar və ən əsası bilik və təcrübə tələb edir.

Bu baxımdan, Çin şirkətləri Gürcüstanın iqtisadi coğrafiyasını yenidən formalaşdırır, Tiflisi müxtəlif Avrasiya ticarət yolları üçün daha yaxşı vəziyyətə gətirir. 2019-cu ildə "China Railway 23rd Bureau Group" adlı Çin (China Railway) şirkəti Gürcüstanda 22,7 kilometr uzunluğunda yeni Kvesheti-Kobi yolunun tikintisini həyata keçirəcəyini açıqlayıb. Layihənin ümumi dəyəri 1,2 milyard ləri (428,6 milyon dollar) həcmində qiymətləndirilir. Çin "Beynəlxalq Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəmiryolu Dəhlizi"nin bir hissəsi olan yolun cəmi 13 kilometrini tikəcək.

Samtsxe-Cavaxetiya və Acarıstan bölgələri arasında ən qısa marşrutu təmsil edəcək Xulo-Zarzma yolunun təkmilləşdirilməsində də çinlilər liderlik edirlər. Bərpa olunan hissə Xulodan başlayacaq və Qoderdzi keçidi ilə Adigenidəki Zarzma kəndində başa çatacaq. Təkmilləşdirilmiş yol Batumidən Axaltsixe gediş vaxtını 90 dəqiqə

Beynəlxalq E60 avtomobil yolunun Çumateleti-Xevi hissəsinin modernləşdirilməsi Çin Dövlət İnşaat Mühəndislik Korporasiyasının Gürcüstan filialı tərəfindən həyata keçirilir. Bu seqmentin F1 hissəsi Xaşuri və Xaraqauli bələdiyyələrindən keçir. Yol Çumateletinin Xaşuri kəndindən başlayır və Xaraqauli bələdiyyəsinin Xevi kəndi yaxınlığında bitir və burada hissənin növbəti F2 hissəsinə bağlanır. Digər böyük layihə E60-ın Ubişsa-Şorapani hissəsində 13 kilometrlik dördzolaqlı sement-beton yolun, 27 körpünün və 18 tunelin tikintisidir...

azaldacaq.

Beynəlxalq E60 avtomobil yolunun Çumateleti-Xevi hissəsinin modernləşdirilməsi Çin Dövlət İnşaat Mühəndislik Korporasiyasının Gürcüstan filialı tərəfindən həyata keçirilir. Bu seqmentin F1 hissəsi Xaşuri və Xaraqauli bələdiyyələrindən keçir. Yol Çumateletinin Xaşuri kəndindən başlayır və Xaraqauli bələdiyyəsinin Xevi kəndi yaxınlığında bitir və burada hissənin növbəti F2 hissəsinə bağlanır. Digər böyük layihə E60-ın Ubişsa-Şorapani hissəsində 13 kilometrlik dördzolaqlı sement-beton yolun, 27 körpünün və 18 tunelin tikintisidir. Bu tunellərin uzunluğu 300-1600 metr arasında dəyişir və 27 körpüdən 13-ü Tiflis-Arqveta istiqamətində, di-

gər 14-ü isə əks istiqamətdə yerləşir.

Jinvali-Barisaxo-Şatili avtomobil yolunun 25,5 kilometrliyində də bərpa işlərinə başlanılıb. Bu hissə 40 ildir ki, təmir olunmayıb və yol ciddi şəkildə zədələnib ki, bu da tranzit daşımalara mane olub.

Bundan başqa, Bakurtsix-Tsnori dolama yolu layihəsi 16,6 kilometr uzunluğunda ikizolaqlı asfalt-beton örtüklü yolun, altı körpünün və iki yol qovşağının (yerötürücü) tikintisini nəzərdə tutur. Dolama yolu əhalinin sıx məskunlaşdığı ərazidən keçən və tranzit hərəkətinin yüksək intensivliyi ilə seçilən Kaxeti regionunun əsas yollarından birinin (Tiflis-Bakurtsixe-Laqodexi) bir hissəsi olacaq.

Beləliklə, tam aydın olur ki, Çin şirkətləri Gürcüstanın siyasi və iqtisadi mənzərəsini yenidən formalaşdırır. Bu layihələrin maliyyələri əsasən beynəlxalq donorlardan gəlir, lakin layihələrdə birbaşa iştirak edən bir çox Çin şirkətləri bəzi suallar doğurub. Çin şirkətlərinin Gürcüstanın infraqurultura bazasında bu hökmranlığı bəzi Aİ-yə üzv ölkələrin Gürcüstandakı səfirləri, eləcə də Gürcüstanın tikinti şirkətləri arasında hiddətə səbəb olub.

Bununla belə, Çin şirkətlərinin Gürcüstanda artan iştirakına baxmayaraq, Tiflis ilə Pekin arasında münasibətlərdə əsasən mənfi geosiyasi baxış üstünlük təşkil edir. Bir vaxtlar münasibətlər perspektivli istiqamətə doğru gedirdi. 2017-ci ildə Çin və Gürcüstan gömrük manevrərini aradan qaldırmaq üçün azad ticarət sazişi imzaladılar - Gürcüstan liderləri bu addımın ixracı artıracağına və Gürcüstan iqtisadiyyatının inkişafına kömək edəcəyinə ümid edirdilər. Nəticədə bu məqsədlə Tiflisdə bir neçə irimiqyaslı investisiya forumu keçirilib.

Çinlə əlaqələri daha da sıxlaşdırmaq və gücləndirmək həm də Gürcüstanın Rusiyanın regional təsirinə qarşı tarazlıq axtarışının vacib komponenti hesab olunurdu. Lakin bu ümidlər özünü doğrultmayıb. Ticarət həcmi durmadan artsa da, statistika göstərir ki, Gürcüstan daha çox Çinə mis və müxtəlif kimyəvi maddələr kimi xammal ixrac edir. Eynilə, korupsiya mahiyyətli işlər, xüsusilə də Çinli şirkətlərin müqavilələri necə atması ilə bağlı şübhələr artır. Buna bir nümunə kimi, "PowerChina" şirkətinin törəmə qurumu olan "SinoHydro"-nun Xulo-Zarzma yolunun 42 kilometrlik hissəsinin yenidən qurulması üçün 26,3 milyon avro (26 milyon dollar) dəyərində tenderdə qalib gəlməsini göstərmək olar.

Həqiqətən də, Çin şirkətlərinin Gürcüstanda çoxalması ölkənin tranzit imkanlarını dəyişdirməlidir. Bununla belə, çoxsaylı üstünlüklərə baxmayaraq, Çin-Gürcüstan münasibətlərinin əsas şəkildə dərinləşməsi hələ reallaşmayıb. Əslində, regional geosiyasət əsas manevr olaraq qalır. Gürcüstanın Qərblə sıx əlaqələri və Rusiyanın Cənubi Qafqazda güclü mövqeyi Çin-Gürcüstan əlaqələrinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasına mane olur.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Etiraf etmək lazımdır ki, ölkəmizdə icbari tibbi sığorta tətbiq edildikdən sonra vətəndaşların tibb müəssisələrinə müraciətləri zamanı əvvəllər üzləşdikləri problemlər nəzərəcarpaçaq dərəcədə azalıb. Lakin buna baxmayaraq, ümumi səhiyyə sistemində hələ də həll edilməsi olduqca vacib olan məsələlər mövcuddur ki, onlardan biri də rezidentura təhsilinin təşkilindəki problemlərdir.

Mətləbə keçməzdən öncə, nəzərinizə çatdırmaq ki, rezidentura tibb ixtisasları üzrə baza ali tibb təhsili əsasında həkim-mütəxəssis hazırlığı formasıdır və burada təhsil dövlət təhsil standartı və proqramına uyğun hazırlanmış tibb təhsili proqramları əsasında Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş həkim-mütəxəssis ixtisasları üzrə aparılır. Rezidenturaya qəbul planı isə hər bir ixtisas üzrə həkim-mütəxəssislərə ehtiyac nəzərə alınmaqla, Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən müəyyənləşdirilir və Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilir. "Rezidentura təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Nazirlər Kabinetinin qərarında deyilir ki, rezidenturada ayrı-ayrı həkim-mütəxəssis ixtisasları üzrə təhsil müddəti 2 ildən 5 ilə qədər olmaqla müəyyən edilir. Rezidenturada hazırlığın son ilində rezidentlər ixtisas üzrə təhsil proqramında müəyyən edilmiş müddətə uyğun olaraq stajorluq keçirlər. Bunun üçün rezident Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən müvafiq tibb ixtisası üzrə ölkənin tibb müəssisələrinin birinə stajorluğa göndərilir. Rezidenturada təhsil keçən şəxslərlə klinik baza (müasir maddi-texniki bazası olan, təşkilati-metodiki, tədris, müalicə-diaqnostika və elmi tədqiqat işlərinin müasir metodları əsasında rezidentlərin hazırlığını həyata keçirən tibb müəssisəsi) tərəfindən hər təhsil ili müddətinə əmək müqaviləsi bağlanılır. Rezidenturada təhsil dövrü həkimin ümumi və ixtisas üzrə əmək stajına daxil edilir və ona dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ümumi həkim stajına və ixtisas dərəcəsinə uyğun olaraq əməkhaqqı ödənilir. Rezidentin nəzəri biliklərə və peşə vərdişlərinə yiyələnməsinə, fərdi iş planlarının yerinə yetirilməsinə görə kuratorun (rezidentin müvafiq ixtisas üzrə zəruri olan nəzəri biliklərə və peşə vərdişlərinə yiyələnməsinə təmin edən, elmi dərəcəsi, elmi adı olan və ya elmi dərəcəsi, elmi adı olmayan, praktiki təcrübəsi 10 ildən çox olan mütəxəssis) vəzifə maaşına hər bir rezident hazırlığı üçün ayda 20 manat əlavə haqq ödənilir. Bu vəsait rezidenturada həkim-mütəxəssis hazırlığı aparılan ixtisaslar üzrə dövlət sifariş ilə hər bir təhsilə alana dövlət büdcəsindən ayrılan təhsil xərclərinin hesabına həyata keçirilir. Rezidenturada hazırlığın təşkilinə nəzarət və metodik rəhbərlik isə Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilir.

"Rezidentin hazırlanmasında iştirak edən kuratorlar, müəllimlər müəyyən imtiyazlara sahib olmalıdırlar"

Rezidentura təhsilinin təşkilində problemlərin mövcud olduğunu vurğulayan Adil Qeybullayev qeyd etdi ki, rezidentlərin əmək haqqları həkimlər qədər deyil: "Belə ki, onların əmək haqqları öyrəncilərdən kəməkdir. Əslində, xaricdə də rezidentlərin əmək haqqları həkimlər qədər deyil. Məsələn, Almaniya da rezidentlə uzman həkimin maaşı eyni deyil, fərqlidir".

Rezidentin nəzəri biliklərə və peşə vərdişlərinə yiyələnməsinə, fərdi iş planlarının yerinə yetirilməsinə görə kuratorun vəzifə maaşına hər bir rezident hazırlığı üçün ayda 20 manat əlavə haqq ödənilməsinə gəlincə, professorun fikrincə, bu, olduqca gülünc rəqəmdir:

Rezidentura təhsilinin təşkilində ciddi problemlər mövcuddur

Adil Qeybullayev:
"Rezidentin nəzəri biliklərə və peşə vərdişlərinə yiyələnməsinə görə kuratora ayda 20 manat əlavə haqq ödənilməsi olduqca gülünc rəqəmdir"

Beləliklə, "Rezidentura təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Nazirlər Kabinetinin qərarından da aydın şəkildə görünür ki, 6 il tibb təhsili alan şəxs həkim-mütəxəssis ixtisasına yiyələnmək üçün əlavə 2 ildən 5 ilədək rezidentura təhsili almalıdır. Deməli, belə çəxər ki, 17 yaşında ali məktəbə daxil olan şəxs 23 yaşında universiteti bitirsə də əlavə 2-5 il təhsil almalı və 25-28 yaşlarında həkim-mütəxəssis ixtisasına yiyələnməyə, həmkarları qədər əmək haqqı ala bilər. Rezidentura dövründə isə o, həkimlərdən az maaş alır və az qala 30 yaşınadək həmin kiçik əmək haqqı ilə dolanmalıdır. Bu halda təbii ki, onun ailə qurması, hətta normal həyat sürməsi kimi önəmli məsələ də maaş azlığı ucbatından arxa plana keçir. Qeyd edək ki, rezidentura təhsili ilə bağ-

"Həm həkimə, həm də rezidentə verilən əmək haqqı normal standartlara uyğun olmalı, tibb işçilərinin maaş sistemində yenidən baxılmalı, bu məsələlər optimallaşdırılmalıdır"

lı özünü qabarıq şəkildə büruzə verən digər problem isə rezidentlərin hazırlıq prosesində birbaşa iştirak edən kuratorlara verilən ödənişlə bağlıdır. Nazirlər Kabinetinin qərarından da göründüyü kimi, onların vəzifə maaşına hər bir rezident hazırlığı üçün ayda 20 manat əlavə haqq ödənilir. Bu isə olduqca kiçik, hətta belə demək olarsa, gülünc məbləğdir. Görəsən səhiyyə naziri Teymur Musayev özü aylıq 20 manata rezident hazırlamağa razı olarmı?... Böyük ehtimalla, yox. Odur ki, rezidentura təhsilinin təşkilindəki mövcud problemlərin aradan qaldırılması üçün mütləq təsirli addımlar atmaq lazımdır.

"Xəstəyə gəlir mənbəyi kimi baxılan yerdə - özəl tibb məntəqəsində və ya icbari tibbi sığorta olmayan digər yerlərdə rezidenturadan söhbət gedə bilməz"

Rezidenturanın tibb təhsilinin ən yüksək mərhələsi olduğunu deyən tibb üzrə ekspert, professor Adil Qeybullayev bu mövzu ilə bağlı "Hürriyyət"ə açıqlamasında bu sahədəki problemlərə toxundu və onların tez bir zamanda həllinin vacibliyini vurğuladı: "Rezidentura praktiki, öyrənmə mərhələsidir. Odur ki, rezidentura da təhsilin mərhələsi sayılır. Bir sözlə, bu, tibbdən kənar sahədə masterə uyğun gəlir. Sadəcə olaraq, burada ixtisas, yəni praktiki vərdişləri qazanmaq üçün tələbə oxuduğuna görə təhsil rezidentura müddəti 2

ildən 5 ilə qədər dəyişir. Xaricdə hətta bu müddət 9 ilə qədərdir. Bütün bunlar hamısı tibb təhsilinin son mərhələsinə başa vurmaq üçün nəzərdə tutulub. Azərbaycan da Qərb standartlarına keçdiyinə görə, rezidentura təhsili yaradılıb, amma bu rezidentura təhsili yalnız bu işin təşkilindən asılı deyil. Tibb Universiteti və Səhiyyə Nazirliyi bu sistemi qaydaya salmaq üçün dəmək olar ki, bütün imkanları görüb. Yəni, bununla bağlı tibbi korpuslar var, müəllimlər ayrılıb, lakin problem də var. Məsələn, nə qədər ki, rezidentura təhsili icbari tibbi sığorta ilə təchiz olunmuş klinikalarda deyil, rezidentura təhsili effektiv ola bilməyəcək. Yəni, xəstəyə gəlir mənbəyi, özəl subyekti kimi baxılan yerdə - özəl tibb məntəqəsində və ya icbari tibbi sığorta olmayan digər yerlərdə rezidenturadan söhbət gedə bilməz".

Professor hesab edir ki, rezidentura təhsili ancaq icbari tibbi sığortanın tətbiq olunduğu tibb müəssisələrində aparılmalıdır: "Düşünürəm ki, rezidentura təhsilinin ən böyük yanlışlığı məhz bundadır. Ona görə də çalışmaq lazımdır ki, harda rezidentura təhsili alan tələbə varsa, həmin tibb müəssisəsi icbari tibbi sığorta paketinə daxil olsun. Yalnız bu halda rezidentlər təhsil müddətində kifayət qədər xəstə görmək, əməliyyatlarda iştirak etmək, təcrübə toplamaq imkanı əldə edə bilər. Çünki hər bir rezident təhsil müddətində öz sahəsində bir neçə xəstəni başdan-ayağa müayinə və müalicə edib yola salmalıdır. Əgər bunlar olmasa, o zaman rezidentura təhsilinin effektivindən danışmaq yersizdir".

"Bir rezidentin hazırlanması üçün kuratora - müəllimə verilən aylıq haqq olduqca gülünc rəqəmdir. Gərək biz də bu sistemi xaricdəki kimi quraq. Məsələn, Azərbaycanda rezidentura sistemi qurularkən heç olmasa hansısa xarici ölkənin nümunəsi götürülməli idi. Düşünürəm ki, ən yaxşısı qardaş Türkiyə nümunəsidir. Çünki bizim məişətimiz, sosial həyatımız bir-birinə olduqca yaxındır. Bu baxımdan, rezidentura təhsilinin təşkilində Türkiyə nümunəsindən istifadə edilərsə daha yaxşı olardı. Hesab edirəm ki, biz bu məsələdə Türkiyə modelinə istinad etsəydik daha məqsəduyğun olardı. Fikrimcə, rezidentin hazırlanmasında iştirak edən kuratorlar, müəllimlər müəyyən imtiyazlara sahib olmalıdırlar".

"Bu gün rezidentlə yanaşı, həkimin də maaşı heç də arzuolunan səviyyədə deyil"

"Sizcə, 6 il universitetdə təhsil aldıqdan sonra əlavə 5 il də rezidentura təhsili alan şəxsin kiçik məbləğli əmək haqqı ilə dolanması real və doğrudurmu?" sualını cavablandıraraq Adil Qeybullayev bunun da ədalətsiz olduğunu dedi: "Bu sahədə mövcud olan problemlərdən biri də məhz bununla bağlıdır. Əslində, bu gün rezidentlə yanaşı, həkimin də maaşı heç də arzuolunan səviyyədə deyil. Halbuki, həm həkimə, həm də rezidentə verilən əmək haqqı normal standartlara uyğun olmalıdır. Bu səbəbdən də hesab edirəm ki, tibb işçilərinin maaş sistemində yenidən baxılmalı, bu məsələlər optimallaşdırılmalıdır".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

“Azəriqaz” vətəndaşlara zülm edir...

Sayğac üzərində qurulan fəlakət...

Uzun zamandır ki, Bakı və Abşeron sakinləri qaz sayğaclarının düzgün işləməməsindən şikayət edirlər. Xüsusilə də mexaniki sayğacların yanlış işləməsindən daha çox narazılıqlar var. Bu tip sayğacların işləmə prinsipi, ölçü təyin etməsi bəzən vətəndaşlar arasında narazılıqların yaranmasına səbəb olur.

Xüsusilə qış aylarında mexaniki sayğaclarda baş verən işləmə xətasına görə, mənzillərə təbii qaz verilməsində fasilələr yaranır.

Bu yazımızda “Azəriqaz”ın hansı prinsiplərlə işləməsindən və vətəndaşlara göstərilən xidmətlərdən bəhs edəcəyik. “Hürriyyət”ə müraciət edən vətəndaşlar bildirir ki, yalnız texniki şərt, qazın ötürülməsi təmin ediləndən sonra vətəndaşa xidmət çox acınacaqlı səviyyədə olur. Məsələn sayğacında işləmə problemi olan vətəndaşlar günlərlə, hətta həftələrlə “Azəriqaz”ın qapılarında gözləməli olurlar.

Redaksiyamıza müraciət edən Abşeron sakinləri iddia edir ki, regional qaz idarələrində vətəndaşlara xidmət edəcək vəzifəli şəxslər azdır.

“Azəriqaz”-ın regional idarələrində Asan Kommunal şöbələri fəaliyyət göstərir. Smart-kartlar, sayğac problemləri, texniki şərtin alınması və yenilənməsini həyata keçirirlər. Lakin Abşeron kimi böyük bir rayonun əhalisinə yalnız 2 şəxs xidmət göstərir. Bu isə nəticədə uzun-uzadı növbələrin yaranmasına səbəb olur. Həm də adətən Abşeron Regional Qaz İdarəsində Asan Kommunal sistemi demək olar ki, tez-tez sıradan çıxır. Köhnə bilgisayarlarla operativ olaraq vətəndaşlara xidmət göstərmək faktiki olaraq mümkünsüzdür” deyərək redaksiyamıza müraciət edən vətəndaş bildirir.

Narazı vətəndaşlar iddia edir ki,

şəbəkənin tez-tez sıradan çıxması, uzun-uzadı növbələrin yaranması ilə bərabər, həm də bürokratiya hökm sürür, idarə rəisinin və idarədəki yüksək vəzifəli şəxslərin tapşırığı ilə hansısa növbədə olmayan şəxslərin sənədləri hazırlanır. Saatlarla Abşeron Regional Qaz İdarəsində gözləyən vətəndaşlar buna etiraz etsələr də, onları dinləyən yoxdur.

İndi isə gəlin vətəndaşlara yaradılan süni problemlərdən detallı olaraq bəhs edək. Məsələn, qaz sayğacları sıradan çıxdıqda, istismar müddəti başa çatdıqda (istismar müddəti 5 il nəzərdə tutulub - red.), həmçinin hansısa texniki nasazlıq baş verdikdə “Azəriqaz” əməkdaşları gəlib sayğacı yeniləyirlər. Sayğac yenisi ilə əvəz olunduqda smart tipli sayğac qoyulursa, vətəndaşı daha ağır günlər gözləyir. Yeni sayğac üzərindəki smart tipli kartları sistmə tanıtmalıdır. Bunun üçün mütləq vətəndaş “Azəriqaz”ın müvafiq idarəsinə getməlidir. Orada da yuxarıda qeyd etdiyimiz Asan Kommunal pəncərəsinin önündə saatlarla gözləməlidir ki, yeni smart-kartı sistmə adaptasiya edilsin. Bu günə qədər bu proseduru yerli əməkdaşlar özlərinin elektron cihazları ilə edirdisə, indi siz bu proseduru yalnız müvafiq idarədə etməlisiniz.

“Hürriyyət”ə danışan şikayətçilər deyir ki, əgər sayğacla cümə günü dəyişdirilsə, o zaman sizi daha ağır günlər gözləyir. Yeni işinizi-gücünüzü atıb bazar ertəsinə qədər “Azəriqaz”-a müraciət edəcəksiniz. Müraciətini isə ən yaxşı 3 gün sonra, yeni bazar ertəsi günü cavab verəcəklər. Köhnə sayğac üzrə göstəricilər necə

olursa-olsun, yeni sayğacda sizin mavi qaz balansınız olmur. Əgər siz mənzilinizə verilən mavi qazın kəsilməsini istəmirsinizsə, yalnız bir şansınız olur, 2 manatlıq və ya 24 kubmetr mavi qazı kredit balansı olaraq əldə edə bilərsiniz. Əgər cümə günü siz 2 manatlıq kredit balansı götürmüşünüzsə və həmin kredit limitini bitirmisinizsə, o zaman günlərlə qazsız qala bilərsiniz.

Digər bir problem isə vətəndaşların əvvəlki köhnə sayğac üzrə göstəricilərdə borclanmasıdır. Əgər sizin dəyişdirilən sayğac üzrə borcunuz yaranıbsa, bundan da xəbəriniz olmayıbsa, o zaman günahkar siz olursunuz. Yeni vətəndaşın xəbəri olmadan sayğacı sıradan çıxıbsa, buna nəzarət edəcək “Azəriqaz” əməkdaşı deyil, siz günahkar sayılırsınız. Lakin ortada prezident olan məhkəmə qərarları var. Elektrik enerjisi təminatı ilə bağlı borclanmış vətəndaşlar

məhkəməyə müraciət edərək, borclu olduqları dönmədə ondan borc tələb edilməməsi, əvəzində elektrik təchizatının davam etdirilməsinə görə vətəndaşların məsuliyyət daşımadığı qərarı çıxarılıb.

Nəhayət, açıq qalan suallarımızı “Azəriqaz” rəhbərliyinə ünvanlayaq:

- Sizcə, vətəndaş mənzilində istifadə etdiyi smart tipli qaz sayğacına müdaxilə etmirsə, mənzildə qaz sızması yoxdursa, mənzilə qaz verilişi baş tutursa, borclana biləmi? Bu suala cavab var. Bəli, borclana bilər. Sayğac düzgün işləməz, vətəndaşın da xəbəri olmaz, amma mənzilə qaz gələr. Bir müddət sonra məlum olar ki, istehlakçının mənfəi balansı yaranıb. Burada günahkar kimdir? Hüquqi olaraq kim məsuliyyət daşımalıdır? Daha sonra Regional Qaz İdarəsinə müraciət edilir və sayğac yenisi ilə əvəzlənir. Deyisdirmə AKT-ı tərtib edilir. Məlum olur ki, vətəndaşın xeyli borcu var.

Hələlik borclandırılan günahsız vətəndaşlar yarıtmaz xidməti “Azəriqaz”ın qapılarında bu sualları özləri, özlərinə ünvanlayırlar. Çünki bu qurumun səlahiyyətli şəxsləri belə sualları cavablamırlar.

A.Abbas

Rusiya-Ukrayna savaşı yeni fazaya keçir, qıtlıq, aclıq, fəlakət qapımızı döyür!

Düən gecədən etibarən Rusiya, Ukraynanın paytaxtı da daxil olmaqla, bir sıra şəhərlərə intensiv raket atəşi açmağa başlayıb. Rusiya-Ukrayna müharibəsi yeni bir fazaya keçir. Ağır döyüşlər gözlənilir. Bütün Ukrayna boyunca həyacan signalı verilib. Odessaya edilən raket hücumları nəticəsində xeyli insan həlak olub. Faktiki olaraq Ukraynanın bütün ərazilərində həyat dayanıb. Son 3 aylıq fasilədən sonra yenidən Ukraynada dinc əhalinin bombalanması nəticə etibarilə də həyatın durmasına gətirib çıxarıb.

Rusiya Ukraynaya hücum edəndən sonra dünyada ərzaq qiymətləri sürətlə bahalaşmağa başladı. Ardından logistik problemlər yaranı. Son günlərdə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın vasitəçiliyi ilə logistik problemlər ortadan qalxdı. Qismən də buğda və digər ərzaq məhsullarının daşınması problemləri həll olundu. Lakin nə Avropa, nə də Afrika qitəsində ərzaq təminatı problemi həllini tapmadı. Eyni zamanda yeni ildən etibarən Ukraynada ərzaq məhsullarının əkilməsi ilə bağlı olaraq problemlər yaranmağa başlayıb. Payız-qış ayları üçün xarakterik olan şumlama və səpin işlərini həyata keçirmək mümkün deyil.

İllik potensial olaraq Ukraynanın 20 milyon buğdası ixrac edir. Bundan başqa, Ukrayna hər il 7 milyon ton qarğıdalı ixrac edə bilər. Bahalaşma isə sürətlə davam etməkdədir. Müharibə səbəbindən dünya bazasında ərzaqlıq buğdanın qiyməti də sürətlə yüksəlib. Müqayisə üçün deyərək bilərəm ki, əgər 2019-cu ildə buğdanın tonu 170-190 dollar arası idisə, bu gün 400-450 dollar arasında dəyişir. Nəticədə buğda idxalından asılı olan ölkələr ciddi problemlərlə üzləşir. Azərbaycan da ərzaqlıq buğda idxal edən ölkədir. 1.5 milyonluq idxal ehtiyacımız olduğundan faktiki olaraq onun nə qədər depolanıb, bəli deyil. Lakin logistik problemlər var və hökumət tərəfindən də etiraf edilir. Məlumdur ki, dünyada istehsal edilən 750 milyon ton buğdanın yalnız 190 milyon tonu ərzaqlıq buğda olaraq satışa çıxarılır. Bəzi ölkələr, Hindistan, Çin, ABŞ, Böyük Britaniya isə dünya ərzaq buğdasının 90 faizini alaraq depolayırlar. Yerdə qalan həcm isə azdır və Azərbaycan kimi, bizdən də daha çox ehtiyacı olan dövlətlər ərzaq buğdası idxalı və təminatında ciddi problemlərlə üzləşirlər.

Əgər Rusiya-Ukrayna savaşı qış aylarında yeni fazaya keçərək, bütün ölkə boyu həyatın iflic olmasına gətirib çıxaracaqsa, o zaman dünyanın əksər ölkələrində, Avropanın Baltıqyanı dövlətlərində, eyni zamanda Qara Dəniz hövzəsi ilə ərzaq buğdası tədarük edən ölkələrdə ciddi təminat problemləri yaranacaq.

Hazırda baş verən bombardmanlar dünyanın ən böyük ticarət döviyyəsi olan su nəqliyyatı dəhlizinin iflic olması, sonuc etibarilə ciddi bahalaşma, infilyasiya, qıtlıq yarada bilər. Nəzər alsaq ki, hazırda bombardmanların əsas hədəfi, Kırım, Odessa kimi strateji əhəmiyyətli logistik limanlardır, o zaman savaşı yenidən əvvəlki şəklinə qayıdacaqsa, bu ciddi fəlakət qapımızı döyməkdədir deməkdir.

Razi ABASBƏYLİ

Xəbər verdikimiz kimi, oktyabrın 6-da Praqada Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev, Fransa prezidenti Emmanuel Makron, Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişel və Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan arasında baş tutan görüş çərçivəsində Ermənistan və Azərbaycan BMT Nizamnaməsinə və hər iki tərəfin bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanıdığı 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsinə sadiqliklərini təsdiqləyiblər. Təbii ki, bu da öz növbəsində, rəsmi İrəvanın Dağlıq Qarabağa dair əsassız iddialarından geri çəkildiyi anlamına gəlməklə yanaşı, tərəflər arasında sülhün əldə olunmasını sürətləndirəcək amil kimi xarakterizə oluna bilər. Bu, yəni Praqada qəbul olunan bəyannamə Kremlin maraqlarına cavab vermədiyindən, böyük ehtimalla Rusiya oktyabrın 7-də MDB dövlət başçıları arasında Sankt-Peterburq qeyri-rəsmi zirvə görüşündə Nikol Paşinyana qulaqburması verməyə çalışıb.

Heç kimə sirr deyil ki, Rusiya ilə yanaşı, erməni diasporu da Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhün əldə olunmasında maraqlı deyil. Bununla bağlı axar.az-da yer alan məlumata görə, Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu Strasburqda Türkiyə vətəndaşları ilə görüşündə məhz bu mövzuya toxunub və Fransadakı erməni diasporunun Ermənistanın Türkiyə və Azərbaycanla münasibətlərinin normallaşması prosesinə qarşı olduğunu bildirib. Çavuşoğlunun sözlərinə görə, erməni diasporunun üzvləri yaxşı münasibətlərin qurulmasına qarşıdırlar və düşmənçiliyi dəstəkləyirlər.

“Ermənistan 12-14 sentyabr döyüşlərindən nəticə çıxarıb və buna görə də Paşinyan Qarabağı Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində tanıyıb”

Maraqlıdır, belə olan halda Kreml və erməni diasporu sülhün əldə olunmasına hansı formada mane ola bilər? Bu və digər suallarla müraciət etdiyimiz Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə “Hurriyyet”ə açıqlamasında qeyd etdi ki, Ermənistan 12-14 sentyabr döyüşlərindən nəticə çıxarıb və buna görə də Nikol Paşinyan Qarabağı Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində tanıyıb: “Bildiyiniz kimi, Avropa İttifaqının vasitəçiliyi ilə yekun Bəyannamədə Azərbaycanın beş temel prinsipi, ölkəmizin ərazi bütövlüyü Ermənistan tərəfindən rəsmən tanındı. Demək, Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyırsa, Qarabağ daxil olmaqla bu bəyannaməyə imza atıb. Yeri gəlmişkən, Nikol Paşinyan bir neçə gün bundan əvvəl

Bakı ilə İrəvan arasında sülh sazişi...

“Bu sazişin imzalanması Brüsselin vasitəçiliyi ilə reallaşacaq”

Məhəmməd Əsədullazadə: “Mövcud vəziyyətdə Ermənistanın manipulyasiya imkanları zəifləyib, Kremlin isə İrəvana ciddi təzyiqlər etməsi onun imkanları xaricindədir”

Qarabağla bağlı verdiyi açıqlamada onun beynəlxalq birlik tərəfindən Azərbaycan ərazisi kimi tanındığını vurğulamışdı. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Ermənistan 12-14 sentyabr döyüşlərindən nəticə çıxarıb”.

Fransanın Ermənistanın təminatçısı olduğunu vurğulayan Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri əlavə edib ki, dövlət sərhədində Avropa İttifaqının missiyası müşahidə aparacaq: “Azərbaycan bu bəyannaməyə imza atıbsa, demək Nikol Paşinyan Qarabağı Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində tanıyıb. Çünki bundan əvvəl Ermənistanın baş naziri Qarabağ məsələsini ərazi bütövlüyü çərçivəsindən çıxarırdı. O da məlumdur ki, Rusiyanın vasitəçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan arasında iki bəyannamə imzalanıb. Amma Ermənistan bu bəyannamələrə əməl etmir. Lakin mövcud vəziyyətdə Ermənistan tərəfinin manipulyasiya im-

Şahin Cəfərli: “Yaxın günlərdə Ermənistanda revanşist millətçilərin Paşinyana qarşı etiraz aksiyalarının bərpasını istisna etmək olmaz”

kanları zəifləyib”.

İrəvanın Kremldən uzaqlaşmaq kursu götürdüyünü deyən Məhəmməd Əsədullazadənin fikrincə, hazırda Rusiyanın Ermənistanla ciddi təzyiqlər etməsi onun imkanları xaricindədir: “Bir məqamı da qeyd etmək lazımdır ki, Nikol Paşinyanın Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı mövqeyində isə rəsmi dəyişiklik olmayıb. Ermənistanın baş naziri Zəngəzur dəhlizində Rusiya hərbiçilərinin yerləşdirilməsinə də qarşıdır. Düşünürəm ki, Praqada imzalanan bəyannamədən sonra rəsmi Bakının Ermənistanın Qarabağı Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində tanıdığını rəsmən elan etməsi lazımdır. Ermənistan tərəfi də bu barədə ictimaiyyətinə açıqlama verməlidir. Bütün bunları nəzərə alaraq, deyə bilərəm ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması Brüsselin vasitəçiliyi ilə reallaşacaq”.

Mübariz Göyüşlü: “Gələcəkdə Praqa bəyanatının daha ciddi sənədlərlə təsdiq olunması və işlək mexanizmə çevrilməsi lazımdır”

“Praqa bəyanatı hüquqi öhdəlik yaratmasa da, orada əksini tapan şifahi razılaşmalar sülhə gedən yolda irəliyə doğru addımdır və sülh müqaviləsinin mətninin hazırlanması üçün müsbət fon formalaşdırır”

Praqa bəyanatının pozitiv hava yaratması baxımından önəmli olduğunu qeyd edən siyasi şərhçi Şahin Cəfərli isə bu qənaətdədir ki, sözügedən sənədin hüquqi bağlayıcılığı yoxdur: “Yəni, altında nə Azərbaycan prezidentinin, nə də Ermənistan baş nazirinin imzası var. Ərazi bütövlüyü və suverenliyin qarşılıqlı tanınmasının deklarativ də olsa, elanı təbii ki, müsbət qiymətləndirilməlidir. Bu tanınmanın BMT Nizamnaməsi və 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi ilə əlaqələndirilməsi Nikol Paşinyanı daxili siyasətdə rahatlatmağa yö-

nəlib. Çünki o, davamlı olaraq “Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü məndən əvvəl tanıyıb” deyirdi. BMT Nizamnaməsi isə zəif bütün dövlətlərin üzvlərən öz imzası ilə təsdiqlədiyi və onu bir növ, “beynəlxalq Konstitusiya” kimi tanıdığı bir sənəddir. Yeni Ermənistanın BMT Nizamnaməsində əksini tapmış müddəaları, prinsipləri qəbul etdiyini söyləməsi yeni bir durum yaratmır”.

Şahin Cəfərli hesab edir ki, sərhəddə Avropa Birliyinin mülki müşahidə missiyasının yerləşdirilməsi hər iki tərəf üçün gereksiz olan hərbi toqquşma riskini azaltmaq baxımından əhəmiyyətlidir: “Belə bir missiyanın bölgəyə gəlişi Ermənistan tərəfinin istəyi idi və Avropa Birliyinin buna razılıq verməsi bir daha ondan xəbər verir ki, Qərb Paşinyana

nın Ermənistan daxilində öz mövqelərini qoruyub saxlamasında maraqlıdır. Hüquqi öhdəlik yaratmasa da, Bəyannamədə əksini tapan şifahi razılaşmalar sülhə gedən yolda irəliyə doğru addımdır və sülh müqaviləsinin mətninin hazırlanması üçün müsbət fon formalaşdırır. Lakin aydındır ki, Rusiya bu prosesdəki liderliyini Qərbə güzəştə getmək istəməyəcək. Bu səbəbdən yaxın günlərdə sərhəddə və ya Qarabağda növbəti provokasiyaların baş verməsini, eləcə də Ermənistanda revanşist millətçilərin Paşinyana qarşı etiraz aksiyalarının bərpasını istisna etmək olmaz”.

“Ermənistanın baş naziri üçün durum daha da çətinləşir, çünki ona daxildən də, xaricdən də çox böyük təzyiqlər edilməkdədir”

Müasir İnkişaf Birliyinin sədri, siyasi şərhçi Mübariz Göyüşlü isə bildirib ki, gələcəkdə Praqa bəyanatının daha ciddi sənədlərlə təsdiq olunması və işlək mexanizmə çevrilməsi lazımdır: “Çünki biz Ermənistanın öz üzərinə düşən öhdəliklərdən yayınmaq cəhdlərinin şahidi olmuşuq. Bundan sonra atılacaq addımlarda, razılaşdırılacaq proseslərdə və sənəd mətnlərində bu fikrin əsas götürülməyini nəzərə alsaq, çox mühüm bir mərhələnin başladığını söyləyə bilərik. Prosesdə öndə Avropa İttifaqı, arxada Fransa görünməkdədir. Bölgədəki digər oyunçuların, xüsusən də Rusiyanın buna necə münasibət göstərəcəyi, tərəflərə hansı üsullarla təzyiq etmək istəyəcəyi qarşılıqlı günlərdə bəlli olacaq. Ermənistanın baş naziri üçün durum daha da çətinləşir, çünki ona daxildən də, xaricdən də çox böyük təzyiqlər edilməkdədir”. Siyasi şərhçinin fikrincə, bütün bunlara baxmayaraq, problemin həlli istiqamətində daha bir ciddi addımın atıldığını söyləmək mümkündür: “Bundan sonrakı proseslərdə bu məqamın nəzərə alınması bölgədə sülhün, sabitliyin əldə olunmasına mühüm təsir edəcək”.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Bugünlərdə, daha dəqiq desək, oktyabrın 8-i səhər saatlarında Kırım körpüsündə yanacaq çəninin yanması nəticəsində partlayış baş verib. Qeyd edək ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi, o cümlədən Vladimir Putin partlayışın terror xarakterli olduğunu bəyan edib. Belə ki, bu barədə axar.az-da yer alan informasiyaya görə, Rusiya prezidenti İstintaq Komitəsinin sədri Aleksandr Bastrikinlə görüşündə Kırım körpüsünün dağıdılmasının müəllifləri, icraçıları və sifarişçilərinin Ukraynanın xüsusi xidmət orqanları olduğunu bildirib. Putin iddia edir ki, bu, Rusiyanın mühüm mülki infrastrukturunu məhv etməyə yönəlmiş terror hücumudur.

Yeri gəlmişkən, Böyük Britaniya Müdafiə Nazirliyinin kəşfiyyat hesabatında deyilir ki, Kırım körpüsündə baş vermiş partlayış Rusiyanın Ukraynanın cənubunda öz qüvvələrini saxlamaq qabiliyyətinə birmənalı təsir göstərəcək: "Bu hadisə çox güman ki, Putinə ağır zərbə vuracaq. Partlayış onun 70 illik yubileyindən bir neçə saat sonra baş verdi. Halbuki o, körpünü şəxsən maliyyələşdirib və açmışdı. Tikinti podratçısı isə uşaqlıq dostu Arkadi Rotenberq idi. Hesabatda qeyd olunub ki, Kırım körpüsü üzərindən dəmir yolu keçidinin yalnız 2020-ci ilin iyununda yük daşımaları üçün açılmasına baxmayaraq, o, Rusiyanın Ukraynaya hücumu zamanı ağır hərbi texnikanın cənub cəbhəsinə daşınmasında əsas rol oynayıb.

Onu da qeyd edək ki, Kırım körpüsündə baş verən partlayışdan sonra Rusiya Ukraynaya cavab olaraq, Kiyev və Dnepr şəhərlərinə raket zərbələri endirib. Hətta belə bir versiya da səslənir ki, yubiley günü baş verən partlayışdan qəzəblənən Putin Ukraynaya qarşı nüvə silahından da istifadə edə bilər. ABŞ-ın Müharibənin Araşdırılması İnstitutu isə hesab edir ki, nüvə silahından istifadə Rusiya prezidentinə Ukraynadakı ordusunun problemlərinin həllinə kömək etməyəcək: "Rusiya Ukraynanın yaşayış mərkəzlərinə, kritik infrastrukturlarına hücumlarını genişləndirə və ya Putin Ukraynaya qarşı taktiki nüvə silahından istifadə etsə, bu, yalnız bir müddət Ukraynanın əks-hücumlarını da yandırır bilər. Nüvə silahından istifadə Qərbin sərt reaksiyasına səbəb ola bilər".

"Rəsmi Ankara Rusiya, ABŞ, Britaniya, Fransa və Almaniya arasında yüksək səviyyəli "zirvə

Dünya nüvə savaşının bir addımlığında...

görüşü" təklif edib, əgər bu baş tutsa onmilyonların həyatı xilas olacaq"

Beləliklə, "Hürriyyət" xəbər verir ki, mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşən Respublikaçı Alternativ Partiyasının (REAL) icra katibi, politoloq Natiq Cəfərlinin qənaətcə, Rusiya-Ukrayna müharibəsi daha qanlı, vəhşi, insan ölümlərinin ciddi artacağı bir fazaya keçir: "Rusiya siyasi elitası Putin üzərinə inşa edildiyindən, "təkadam" prinsipi ilə formalaşdığından, heç bir sağlam institutun olmadığından Putinin məğlub

başla gələ biləcək avventurist addımlar ərəfəsindəyik: "Açıq, çıxış yolu da, hələ ki, görünür. Amma qardaş Türkiyənin yeni təşəbbüsü, bəlkə də dünya üçün son şans ola bilər. Rəsmi Ankara Rusiya, ABŞ, Britaniya, Fransa və Almaniya arasında yüksək səviyyəli "zirvə görüşü" təklif edib, əgər bu baş tutsa onmilyonların həyatı xilas olacaq. Dünya Rusiyanın "insansevmez" vəhşiliyi ilə Qərbin daha geniş planlarından doğan "insanlığa-nifrət" yanaşması arasında qalıb. Bu isə global faciələrə qapı açır. İndi bir çox analitiklər ötən əsrin 60-cı illərində az qala nüvə müharibəsi ilə bitəcək "Karib

Beləliklə, "Hürriyyət" xəbər verir ki, mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşən Respublikaçı Alternativ Partiyasının (REAL) icra katibi, politoloq Natiq Cəfərlinin qənaətcə, Rusiya-Ukrayna müharibəsi daha qanlı, vəhşi, insan ölümlərinin ciddi artacağı bir fazaya keçir: "Rusiya siyasi elitası Putin üzərinə inşa edildiyindən, "təkadam" prinsipi ilə formalaşdığından, heç bir sağlam institutun olmadığından Putinin məğlub

biyyəti bütün elitanın silinməsi anlamına gəlir. Buna görə də, faktiki olaraq bütün elita Putinin arxasındadır. 23 il hakimiyyətdə olmaq o deməkdir ki, siyasi-iqtisadi elita tam nəzarətdədir, daxildə heç bir güclü fiqur birbaşa Putinə qarşı addımlar atmır. Amma maraqlı başqa proses gedir: Elita bütün uğursuzluqların "günah keçisini" axtarmağa başladığıca bir-birlərini batırmağa çalışacaqlar. "Çarın" qəzəbindən yayınmaq üçün uğursuzluğun "adını, soyadını, atasının adını" ona çatdırmaqla daxili intriqaları artıracaqlar. Bu yeni situasiyadır, amma müharibənin, Rusiyanın işğalçı, vəhşi addımlarının sona çatması üçün yetərli deyil".

Politoloq hesab edir ki, çox təhlükəli bir dönmə qədəm qoyuruq, bütün dünya üçün faktiki olaraq onmilyonların həyatına

böhranı" ilə paralellər aparır. Məncə, çox səhv yanaşmadır. "Karib böhranı" qarşılıqlı güzəştlər üçün meydanın olduğu üçün danışıqlarla bitdi, Rusiya Kubadan, ABŞ isə (NATO) Türkiyədən nüvə silahlarını geri çəkdi. İndiki durumda qarşılıqlı güzəştlər üçün bütün imkanları bilərəkdən tükətdilər. Rusiya işğal etdiyi bütün əraziləri "qanuni" olaraq öz ərazisi elan etməklə güzəşt qapısını bağladı, Qərb isə Rusiyanı dayandırmaq üçün yeganə yolun hərbi qələbə olduğunu düşünərək bu yolu qapadı. Faciələrə qapı aralayan bir durumdur, çıxış yolu isə, hələ ki, görünür. Hətta Rusiya elitası qeyrətə gəlib Putini devirsə belə, bu da artıq problemləri tam həll edə bilməyəcək. Çünki Putin elə bir konfigurasiya qurub ki, özündən sonra daha pis "putinlər" gələcək".

Natiq Cəfəri:
"Hələ ki, çıxış yolu görünür, hətta Rusiya elitası Putini devirsə belə, bu da problemləri tam həll edə bilməyəcək"

"ABŞ, Böyük Britaniya və digər bir qisim Qərb ölkəsinin kəşfiyyat xidməti Kiyevə hərətərli dəstək verir, Kırım körpüsünün partladılması da ortağ əməliyyatın nəticəsidir"

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə qeyd edib ki, Vladimir Putin Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəyə əmr verəndə ancaq "qazancları" hesablayıb, itkiləri isə proqnozlaşdırmayıb: "Bu gün Rusiyaya qarşı tək Ukrayna savaşmır, ABŞ, Böyük Britaniya və digər bir qisim Qərb ölkəsinin kəşfiyyat xidməti Kiyevə hərətərli dəstək verir, bütün vasitələrlə qorunan Kırım körpüsünün partladılması ortağ əməliyyatın nəticəsidir. Putinin layihəsi olan Kırım körpüsünün partladılması Kreml sahibinin imicinə böyük zərbədir. O hazırda əks-həmlə barədə düşünür və əmrlər verir. Ancaq o təkdir, qarşısındakı isə böyük koalisiyadır".

Politoloq həmçinin, onu da bildirib ki, Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko rusiyalı həmkarı Vladimir Putinin təzyiqlərinə tab gətirməyərək Ukraynaya qarşı müharibəyə qoşulmağa hazırlaşır: "Bunu Lukaşenkonun Kiyevin ünvanına səsləndirdiyi son ittihamlar da göstərir. Lukaşenkonun iddiasına görə, guya Ukrayna ərazisindən Belarusa zərbə endirilməsi planlaşdırır. Bu iddia işğalçı müharibədə Rusiyaya qoşulmaq üçün bəhanədir. Ukraynanın Rusiya ilə ağır müharibə apardığı məqamda Belarusa qarşı ikinci cəbhə açmaq Kiyevin maraqlarına cavab vermir. Tam əksinə, Ukrayna Lukaşenkonun planlarından ehtiyatlandığı üçün Belarusa sərhədin minalanmasını həyata keçirib".

Elxan Şahinoğlu:
"Lukaşenko Putinin təzyiqlərinə tab gətirməyərək Ukraynaya qarşı müharibəyə qoşulmağa hazırlaşır"

Rusiya ordusunun vəziyyətinin ağır olduğunu vurğulayan "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbərinin fikrincə, məh buna görə də Kreml sahibi Belarus ordusunun sərhədi keçərək Ukrayna ordusunun problemlərini artırmağa çalışır: "Aleksandr Lukaşenko müharibə başlayandan Putinin planlarında yer almaq istəmədi, ancaq Putinin bəzi isteklərini yerinə yetirirdi. Rusiya Belarusa ərazisindən Ukrayna ərazisinə raket zərbələri endirir və dəmir yollarından istifadə edirdi. Putinə artıq bu azdır, Belarus ordusunun Ukraynaya qarşı ikinci cəbhə açmasını istəyir. Belaruslar isə Ukraynaya qarşı savaşda iştirak edib ölmək istəmirlər. Bunun Lukaşenko da bilir, ancaq "böyük qardaşın" isteyini də rədd edə bilmir. Lukaşenko Belarusun müharibəyə qoşulmasını Ukraynanın "təxribatına" cavab kimi əsaslandırmağa çalışa bilər. Belarus Rusiyanın işğalçı müharibəyə qoşularsa, Ukraynanın tərəfdaş ölkələrdən daha böyük dəstəyə ehtiyacı olacaq".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

“Ağ Şəhər” yalnız “ağ adamlar” üçün...

Təxminən iki əsr öncə Azərbaycanın Abşeron bölgəsində tapılan neft iqtisadiyyatın inkişafına təkan verdi. Bu səbəbdən, ərazidə neft emalı müəssisələri tikildi. Lakin əvvəl Çar Rusiyasının, sonra isə Sovet İttifaqının müstəmləkəsi olan Azərbaycanda neft çıxarılan və emal edilən ərazilərdə ekoloji durum bərbad vəziyyətə düşdü.

Yalnız müstəqillik əldə edəndən sonra bu ərazilərin təmizlənməsi məsələsi gündəmə gəldi. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Bakının “Qaraşəhər” adlanan ərazidə yeni “Ağ Şəhər” layihəsi həyata keçirilməyə başlandı. Prezidentin və dövlət qurumlarının müvafiq sərəncamlarına görə, bu ərazidə yerləşən yaşayış və qeyri-yaşayış sahələri köçürülməli, torpaq qatı təmizlənməli, yeni yaşayış massivi salınandan sonra, sakinlər mənzillərlə təmin edilməli və ya müvafiq qanunlara görə onlara kompensasiya ödənilməli idi. Lakin son illər ərzində redaksiyamıza daxil olan çoxsaylı şikayətlər belə deməyə əsas verir ki, bir çox layihələr kimi, “Ağ Şəhər” layihəsi də korrupsioner məmurlar “iştahına qurban verildi”. Söhbət ondan gedir ki, prezidentin xoşməramlı təşəbbüsünə baxmayaraq, bir sıra məmurlar öz ciblərinin doldurmaq üçün sakinləri narazı saldılar, onların malına-mülkünə göz dikdilər. Aşağıda adları sadalanan Xətai rayon sakinləri tərəfindən “Hurriyyat”ın redaksiyasına ünvanlanan məktub da dediyimizin bariz nümunəsi hesab oluna bilər.

Belə ki, Xətai rayonunda vaxtilə “Qaraşəhər” adlanan ərazinin sakinləri - Cəbraylov Tahir, Qasımov Kərim, Qaibxanov Cəlaləddin, Paşayev Vahid,

Əhmədova Dilarə, Babayev Nizami, Məmmədov İlyas, Əliyev Fərhad, Təhrov Ulugbəy, Əhmədov Elçin, Sadıxov Allahverən, Nağıyev Zahid, Həbiyev Əhli, Əsgərov Zahid, Quliyev Şakir, Əhmədova Svetlana və s. şikayətçilər ədalətsizliklə üzləşdiklərini qeyd edərək, ölkə başçısından kömək istəyirlər. Onlar qeyd edirlər ki, Bakı şəhər icra Hakimiyyəti başçısının 262 sayılı, 11.06.2007-ci tarixli sərəncamında bu işlərin yerinə yetirilməsi “ADEC” Azərbaycan İnkişaf Şirkətinə həvalə edilib. Lakin sözügedən qurum bu işin “nəzərdə tutulan müddət ərzində öhdəsindən gəlmədiyinə” görə, bu tədbirlərin görülməsi Bakı şəhəri icra Hakimiyyəti başçısının 225 sayılı, 10.06.2013-ci tarixli, heç bir hüquqi əsası olmayan sərəncamı ilə şəxsən Xətainin icra başçısı Rəhim Məmmədova həvalə edilir. O gündən bu yana qəsəbə sakinlərinin qara günləri başlayır:

(Əvvəli ötən sayımızda)

“Bir insanı uzun müddət aldatmaq olar, bir neçə adamı bir müddət aldatmaq olar, amma bütöv bir xalqı aldatmaq hələ heç kəsə nəsis olmayıb”

Avraam Linkoln

...Bu qiymətləndirmə ilə razı olmayan sakinlər “ƏQD” MMC-yə müraciət edib. Onların müraciətindən sonra, 18 may 2022-ci il tarixli cavab məktubunda bildirilib ki, 24 fevral 2017-ci il tarixli Qiymətləndirmə rəyi yalnız 6 (altı) ay müddətində qüvvədə olduğundan, artıq öz təsir qüvvəsini itirmiş olduğu qeyd olunub. Bu səbəbdən, sakinlər “Daşınar və Daşınmaz Əmlakların Qiymətləndirilməsi Xidməti” MMC-yə müraciət edərək, mövcud ərazidə yerləşən daşınmaz əmlakın orta bazar qiymətinə uyğun evlərini dəyərləndiriblər. Bu zaman “Ağ Şəhər”də yerləşən təmirsiz mənzillərin hər kv.m-nin qiymətinin 1750-2800 manat civarında olduğu sənədlərdə öz əksini tapıb: “25.04.2022-ci il və 10.05.2022-ci il tarixlərində Fəad Ələsgərovun qəbulunda, qonşularımız Zahid Nağıyevin və Həbiyev Əhlinin Xətai RİH tərəfindən onların razılığı olmadan, onlara məxsus olan evlərin sökülməsi, AR Konstitusiyasının maddə 13 və 29, AR Mənzil Məcəlləsinin maddə 5 kobudcasına pozulması, söküntü zamanı Xətai RPİ-nin və 37-ci Polis Bölməsinin polis əməkdaşlarının hərəkətləri və hərəkətsizliyi, Xətai RİH rəsmilərinin və Xətai Mənzil Kommunal idarəsi əməkdaşlarının qanunsuz hərəkətlərinə Prokurorluq orqanlarının biganə yanaşması barədə sakinlərin şikayətləri diqqətlə dinlənilmiş və iradları qəbul edilmişdir. Görüş zamanı müvafiq sənədlər sakinlər tərəfindən təqdim edilmişdir. Qəbulda iştirak edən AR Baş Prokurorunun Birinci müavini El-

çin Məmmədova, Prokurorluq orqanlarına bu qanunsuz tədbirlərin yenidən araşdırılması, AR DİN-nin nümayəndəsinə isə polis əməkdaşlarının belə mübahisəli tədbirlərə qatılmaması barədə göstəriş verilmişdir.

05.05.2022-ci il, 13.05.2022-ci il və 14.05.2022-ci il tarixlərində şikayətçi sakinlər Bakı Baş Polis İdarəsində vəzifəli şəxslər tərəfindən qəbul edilmişdir. Nəticədə əvvəl Xətai RİH-nin hərəkətlərində cinayət tərkibi olmadığı səbəbindən, rədd cavabı verilmiş qərarlar ləğv edilmiş və istintaq materialları Bakı Şəhər Prokurorluğuna göndərilmişdir. Həmin qurumun İctimai Təhlükəsizlik şöbəsi polis əməkdaşlarına belə qanunsuz tədbirlərə qatılmayacağı barədə göstəriş verəcəyini bildirdi. Hal-hazırda Xətai Rayon Prokurorluğunda bu tədqiqat davam edir.

11.04.2022-ci il və 20.05.2022-ci il tarixlərində Zeynal Nağdəliyevin qəbulunda, qonşularımız Zahid Nağıyevin və Həbiyev Əhlinin Xətai RİH tərəfindən onların razılığı olmadan, onlara məxsus evlərin sökülməsi, AR Konstitusiyasının maddə 13 və 29, AR Mənzil Məcəlləsinin maddə 5 kobudcasına pozulması, “ƏQD” MMC-nin 53/M sayılı 24 fevral 2017-ci il tarixli məktubunda qeyd edilən qiymətləndirmə rəyinin 6 ay müddətində təsiri olması barədə sakinlərin şikayətləri diqqətlə dinlənilmiş və iradları qəbul edilmişdir. Görüş zamanı müvafiq sənədlər sa-

kinlər tərəfindən təqdim edilmişdir. Zeynal müəllim şikayətlərimizi dinləyib və sənədlərlə tanış olandan sonra aşağıdakı göstərişləri vermişdir:

1. Ev sahiblərinin razılığı olmadan bir ev də sökülməsin;
2. Mübahisələr qanuni, yəni məhkəmə yolu ilə həll edilsin;
3. Bu günə qədər olan qiymətləndirmə və razılaşmalar ləğv edilsin;
4. Əgər vəsait yoxdursa, “ADEC” Azərbaycan İnkişaf Şirkətinin direktoru Ruslan Sadıxova müraciət edilsin. Səlahiyyətindədirsə, sakinlər mənzillərlə təmin edilsin;
5. Əgər bu da mümkün deyilsə, vəsait olana qədər heç kim narahat edilməsin və yaşayış üçün normal şərait təmin edilsin.

Zeynal müəllimin bu göstərişlərinin nəticəsi kimi 27.05.2022-ci il tarixində Xətai RİH-də sakinlərin Teymur Əzizov və Anar Tağızadə ilə görüşü oldu. Lakin Xətai RİH 01.06.2022-ci il tarixli cavab məktubunda 2013-ci ildən bəri öz dəyişməz mövqeyini bildirməklə kifayətlənmişdir. Əksinə, heç nə olmamış kimi, Xətai RİH başçısının birinci müavini Etibar Əhmədov sakinlərə zəng edərək, “ADEC” Azərbaycan İnkişaf Şirkətinin əməkdaşı Teymur Quliyevin vəsaiti ilə sakinlərə köhnə hesablanmış qiymətlərlə evin sökülməsinə razılıq verilməsini israrla təklif edirlər.

08.06.2022-ci il tarixində Şahmar Mövsümovun qəbulunda “ƏQD” MMC-nin 53/M sayılı 24

fevral 2017-ci il tarixli məktubunda təqdim edilən qiymətləndirmə rəyinin 6 aylıq təsir müddəti keçsə də, fərdi yaşayış evlərimizin hələ də bu rəy əsasında hesablandığını ərz etdik. Xətai RİH başçısının birinci müavini Etibar Əhmədovun və digər məmurların bu məsələnin Maliyyə Nazirliyinə aid olduğunu və vəsaitin məhz bu qurum tərəfindən ayrıldığını dedikləri səbəbindən, Şahmar müəllimə bu məsələnin araşdırılması barədə göstəriş verməsini xahiş etdik. Görüş zamanı müvafiq sənədlər sakinlər tərəfindən təqdim edilmişdir. Nəticədə, 28.06.2022-ci il tarixində maliyyə naziri Samir Şərifov sakinlərin nümayəndəsini qəbul etmişdir. Qəbul zamanı müəyyən edilmişdir ki, Maliyyə Nazirliyi “Bakı Ağ Şəhər” layihəsinə əvvəlki dövrdə maliyyə vəsaiti ayırsa da, son dövrlər üçün nə fərdi yaşayış evlərinin qiymətləndirməsinə, nə də sökülən evlərə görə verilən kompensasiyaya dövlət xəzinəsindən bir qara qəpik ödəməmişdir. Xətai RİH başçısına və sakinlərə ünvanlanan cavab məktubunda Maliyyə Nazirliyi Xətai RİH-nin başçısı Rafiq Quliyevdən bu məsələdə bu qurumun adının bir daha hallanmamasını xahiş etmişdir. Samir Şərifov bu tədbirin yalnız investorlar tərəfindən maliyyələşməsinə bildirərək, sakinlərə qrup şəklində bunu tələb etməyi tövsiyə etmişdir.

Yüksək səviyyəli məmurlarla görüşlərdən və əldə etdiyimiz sənədlərdən belə nəticə çıxartmaq olar ki, Xətai RİH tərəfindən sakinlərin razılığı olmadan evlərinin sökülməsi və qanunsuz tədbirlərə polis əməkdaşlarının cəlb edilməsi, bu məsələ ilə əlaqəli Məhkəmə və Prokurorluq orqanlarına təzyiq göstərməsi, artıq təsir qüvvəsini itirmiş qiymətləndirmə rəyi əsasında sökülən evlərə verilən kompensasiyanın hesablanması, beş il əvvəl sakinlərlə bağlanmış müqavilələrin ləğv edilməməsi, investorlardan alınan vəsaiti dövlət vəsaiti kimi təqdim edərək, sakinləri aldadıb dövlət layihəsi adı ilə onların təhdid edilməsi, sakinlərin mülklərini alıb digərlərinə satması, bu ölkənin vətəndaşlarına qarşı böyük qanunsuzluqdur. Xətai RİH rəhbərliyinin sakinlərə qarşı davranışları onlarda dövlətçiliyimizə qarşı inamsızlıq yaradır.”

Sakinlər hesab edir ki, Bakı şəhəri icra Hakimiyyəti başçısının 225 sayılı, 10.06.2013-ci tarixli sərəncamının da heç bir hüquqi əsası olmayıb. Onlar sərəncamın qeyri-legitim olduğunu sübut edən fakt və dəlilləri aşağıdakı kimi təqdim ediblər:

(Ardı var)

Hazırladı: RƏŞAD

Sırası azərbaycanlı üçün Vətən anlayışı...

“Guya biyabanda bitən bir ələfiz biz”

M.Ə.Sabir

Firuz HAŞIMOV

Niyə etiraf etmirik ki, hələ indiyə kimi “məndən ötdü saman çuvalına dəydi” anlayışı başımızdan çıxmayıb?!

vururdular. Əlbəttə ki, belə dəhşətli təsviri oxuyan adamlarda tatarlara qarşı nifrət oyanır. Halbuki, bu müdhiş uydurmanı V.Civilixin avropalı tarixçi Plano Karpiniden köçürüb. Bu da sənin üçün müasir yazıçı! İndi görün, türk-islam dünyasına nifrət edən bu katolik köpəyi nələr yazıb: “...Onlar öldürdükleri insanların piyini götürür və onu eridilmiş halda evlərə tökürlər. Haradək od erinmiş piyə toxunur, güclü alışma baş verir, onu söndürmək qeyri-mümkündür”. Dəqiq məlumdur ki, bu katolik naqisdən başqa heç kim, heç yerdə belə şey yazmayıb. Monqolların, türk mənşəli xalqların amansızlığından danışan avropalılar nədənsə öz cinayətlərini açıbağartmırdılar. Səlibçilər 1099-cu ildə Qüdsə soxulanda bir körpə uşağa da rəhm etməmişdilər, hamısı parça-parça edilmişdi. 1204-cü ilə səlibçilərin qədim Konstantinopolda törətdiklərini qələm təsvir etməkdə acizdir. Özlərini həzrəti İsa əleyhisselamın döyüşçüləri adlandıran Avropa cəngavərləri antik dünyanın əsrlər boyu göz bəbəyi kimi qorunmuş asarlarını, qədim kitabələri, sənət incilərini məhv etdilər, mən hələ ümumi qətləmdən danışmıram.

İngiltərənin milli qəhrəmanı sayılan “Qara şahzadə” ləqəbli Uelsli Eduard öz ordusu ilə Fransada dinc əhaliyə qarşı elə müdhiş cinayətlər törətmişdir ki, xronikalari oxuyanlar bəzən gözlərinə inandırdılar. Napoleon Misir ekspedisiyası zamanı baritə qənaət etmək xatirinə əsir düşmüş 20 min türk əsgərinin ancaq süngü və qılıncla öldürülməsini əmr etmişdi. Bizans salnaməçisi Lev Dyakonun şəhadətinə görə, slavyan knyazı Svyatopolk ölkənin içərilərinə soxulan

da on minlərlə insanı payalara keçirmişdi. 30 illik müharibə dövründə alman sərkərdəsi Tilli Maqdeburqu alarkən şəhərin 30 minlik əhalisini qırırmışdı. Belə faktlardan çox göstərmək olar.

Amma rəhmətlik Sabirin təbircə desək, həm vuran, həm də hədəf özümüz olmuşuq. O zərbəni ki, türk mənşəli xalqlar bir-birilərinə vurublar, onu heç bir xaçpərəst bacarmayıb.

Məsələn, Qazan xanlığının İvan Qroznı tərəfindən 1552-ci ildə alınması barədə çox yazılıb. Amma hələ indiyə qədər çoxu bilmir ki, şəhərin alınıb əhalisinin məhv edilməsində əsas rol qonşu tatar xanları oynayıblar.

Məlumdur ki, qüvvəsi az olan şəhəri müdafiə etmək üçün Həştərxandan xan zadə Yedigerin başçılığı altında on minlik süvari gəlmişdi. Rus çarının bayrağı altında isə 160 min döyüşçü və 150 top vardı. Onun 60 mini Moskva və Qasım sultanlığının tatarları idi. Rus ordusunda bütün süvari qüvvələr İvan Qroznının sadıq müttəfiqləri olan Krım xan zadəsi Toxtamışa, Şiban bəyi Hidayyətə, xan zadə Qeybullaya tabe olan tatarlardan təşkil olunmuşdu. Bütün tarixi salnamələr, sənədlər Qazanın yerlə yeksan edilməsində, əhalinin qılincdan keçirilməsində qonşu türk mənşəli, bir soydan, bir kökdən olan tatarların əsas rol oynadıqlarını göstərir. Bayağ dediyim kimi şəhəri qoruyanlar olduqca az idi. İvan Qoroznıya canla-başla qulluq edən tatar qövmləri birinci şəhərə soxulub dinc əhalini qılincdan keçirməyə başladılar. Rusa xoş gəlmək xatirinə soydaş öz soydaşlarının başını kəsirdi... Bu danılmaz faktıdır! Xan zadə Yediger qəhrə-

mancasına vuruşdu, 160 minlik rus ordusunun qabağında on min süvari nə idi?

...Bütün dəstə həlak olandan sonra ağır yaralanmış Yediger əsir düşdü. Kremlə böyük hörmət və izzətlə saxlanılan Yediger bir azdan əfsanəvi bir rus gözəli ilə evləndən sonra pravoslav dinini də qəbul etdi. Siemon Kasayeviç adını alan Yediger Qazan hökmdarı elan olundu. Dəqiq məlumdur ki, o, bütün saray mərasimlərində çarın yanında ikinci yerdə durardı. Çara təzim edənlər onun da qarşısında təzim edərdilər.

19-cu əsrin 70-ci illərində, daha sonra birinci cahan müharibəsi zamanı Naxçıvan xanlarının dövlətlə qulluq edərək necə şücaətlər göstərdiklərini tarixçilər yaxşı bilir. Fövqəladə xidmətlərinə görə onlara imperiyanın ən ali ordenləri verilmişdi. Biz indi durub işini bilən, zadəgan adının şərəfini hər yerdə qoruya bilmiş, birçə saat da olsa, azərbaycanlı olmasını unutmamış belə şəxslərə irad tuta bilmərik, buna haqqımız da yoxdur.

Oktyabr çevrilişinin tarixi ilə məşğul olanlar çox gözəl bilirlər ki, paytaxtda bolşeviklər, müxtəlif radikal partiyalar tam kaos yaradanda onun qarşısını alıb, bütün pozucu qüvvələrin nəfəsini kəsə bilən böyük hərbi qüvvə vardı. Bu qüvvə general Hüseynqulu xan Naxçıvanskiyin başçılığı etdiyi məşhur leyb-qvardiya süvari alayları idi. Qatı bolşevik tarixçilər də dəfələrlə etiraf ediblər ki, II Nikolay qətiyyətsizlik göstərməseydi, leyb-qvardiya bir günün içində qayda-qanun yaradıb, paytaxtı bütün “inqilabi” ünsürlərdən təmizləyə bilərdi. General Naxçıvanskiyin bir işarəsi ilə ölümə getməyə hazır olan, hərbi anda sadıq qvardiya yerindən tərpənsəydi Lenin bandasının izi-tozu da qalmayacaqdı. Tarixin gedişatı da tamam başqa məcraya düşərdi.

...Şeyx Şamil hərəkətinin yatırılmasında da bizin bəyzadə və xan zadələrimiz az rol oynamayıblar. M.F.Axundovun “Hacı Qara” komediyasının birinci perdesində Heydər bəyin monoloquna diqqət yetirin, onda mənim nə demək istədiyimi bilersiniz.

Sovet hakimiyyəti illərində ən ağır həbsxanalarda, konslagerlərdə nəzarət işini qırıq gözlu özbəklərə, taciklərə, qırğızlara, buryat və kalmıklara həvalə edərdilər. Beyinləri şovinizm virusları ilə zəhərlənmiş rusların bu xalqlara həqarətli münasibəti heç kim üçün sirr deyildi. Qırıq gözlu asiyaşılarda da həbs yerlərində bunun əvəzini çıxırdılar, onlar da rus mənşəli məbusların başına oyun açırdılar. Üzdə bərabərlikdən, sosializmdən danışılırdı, əslində isə qarşılıqlı nifrət toxumları belə səpəlirdi. Amma bu hər yerdə belə deyildi, erməni dilini öyrənməyən, bu dilə danışmaq istəməyən rusları Ermənistanda çox işləməyə qoymurdular. Ermənilər elə şərait yaradırdılar ki, onlar artıq-əskik eləmədən

çıxıb gedir, heç şikayət zad da elə-mirdilər. Bakıda isə biz rusların ayaqları altında payəndaz olmuşduq, bir dövlət idarəsində doğma dilimizdə iş getmirdi, akademiklər, görkəmli ziyalılar bir otaqla kifayətləndirilərsə, hər rus “babuşkasının” əlinin altında 3-4 otaq vardı, ölkənin sərvəti də talan edilib aparılırdı, bizə xeyir-şər üçün ərzaq lazım gələndə İrəvana gedirdik, daha nələri deyim? Canımız, malımız gedirdi, əvəzində rus ev yiyəsinə öz doğma torpağında “çuşka” deyər, onu heç adam da saymırdı. Mənəviyyatımız məhz bu zaman elə rəxnə aldı ki, indiyə qədər də düzəlmirik. Görün neçə ildir müstəqillik, amma öz doğma dilində səlis, təmiz danışan bir azərbaycanlıya rast gəlməzsiz. O adam yoxdur ki, hər cümləsində beş-altı rus sözü işlətməsin, “davay” sözündən tutmuş “ostanovka”, “obed” ə qədər... Acınacaqlıdır, doğma vətənimdə, doğma dilində danışa bilməyən adamın ixtiyarı varmı ki, sələflərinə irad tutsun, onları bir-birilərinə qırmaqda suçlasın? 21-ci əsrin əvvəllərində elmin fantastik zirvələr fəth etdiyi bir zamanda biz əgər başımızda gələnlərdən ibrət dərsi almamışıqsa, bunun günahını qırdaqda axtarmaq lazım deyil. Niyə etiraf etmirik ki, sırası azərbaycanlı üçün vətən anlayışı əzinə astanasında qurtarır?! Niyə etiraf etmirik ki, hələ indiyə kimi “məndən ötdü saman çuvalına dəydi” anlayışı başımızdan çıxmayıb?! Biz əsl kişiləri, cəmərd insanları bir yana qoyub, vampir xislətli pulgirərdən “əxlaq dərsi” almağı sevirik.

...Şahzadə Abbas Mirzə (1789-1833-cü illər) podaqra xəstəliyindən əzab çəkirdi. Döyüşün əvvəllərində onu güc-bəla ilə ata mindirildilər, ayaqları şişdiyi üçün üzəngilərdən istifadə edə bilmirdi. Dözülməz əzablarla o canından artıq sevdiyi sərbazalarının qarşısında birinci döyüşə atılırdı. Əsgərlərinə pul da verə bilmirdi ki, onlar heç olmasa əhli ayallarına göndərsinlər. Hər gün ölümün gözüne baxan onbaşılardan illik maaşı 40 түmən idi. Fransız dilini əla bilən, Avropanın bütün nailiyyətləri ilə tanış olan Abbas Mirzə vətənin başına nələrin gələcəyini bildiyi üçün əzab çəkirdi. Hər dəfə atası Fətəli şahə məktub yazıb əldən düşmüş qoşun üçün vəsait, pul istəyəndə rədd cavabı alardı. Saray şairlərinə bir dəfəyə 100 min түmən ənam verən şah ordu üçün bir quru qəpik də göndərmirdi. Gecə-gündüz döyüş köhləninin belindən düşməyən onbaşı isə ildə 40 түmən alardı. Saray yaltağına 100 min, ölümə gedənə 40 түmən... Fətəli şah da, Abbas Mirzə də təmiz azərbaycanlı idilər. Qacar xanədanının türk mənşəli olması məlumdur. Özünü müqayisə edin, biri hərəmxananın kefindən, tiryəkindən, qəlyanından ayıla bilmirdi, biri də vətən, din, iman uğrunda şəhid olmağı səadət sayırdı. Nəticəni özünüz çıxarın...

Sovet hakimiyyəti dövrünə nihilist münasibəti sevmirəm, həm də onu ideallaşdırmaq fikrim də yoxdur. O oyunu ki, türk mənşəli xalqların, müsəlmanların və etnik azlıqların tarixlərinin başına açdılar, unudulası deyil... Yaşlı nəsil orta məktəbdə “SSRİ tarixi” adı altında tədris olunan fənnə yaxşı bələddir. Dünyada daha o alçaldıcı epitetlər qalmamışdı ki, köçəri həyat sürmüş xalqlara, qədim türklərə, tatar-monqollara verilməsin.

Xülasə, ruslardan başqa, yerdə qalan xalqlar naqislər siyahısına salınmışdılar. Dərslərdə xala xətrin qalmasın deyə iki kəlmə Nizamiden danışan kimi, birbaşa keçirdilər M.F.Axundova. O da necə təqdim olunurdu? Azərbaycanlılar sanki yamyam kimi bir məxluq idilər. M.F.Axundov ruslarla bir az durub-oturandan sonra onları adam gününə salmaq üçün mübarizəyə başladı.

Orta Asiya isə Əlişir Nəvai və Cəmbül ilə təmsil olunurdu. “Tarixi” filmlərin isə, məşallah, sayı hesabı yox idi. Müsəlmanları, türk mənşəli xalqları bu filmlərdə əsl cahil, nadan kimi göstərirdilər. Tatar-monqolların amansızlığı haqqında nələr uydurulmurdu, psevdotarixi romanlar əldən-ələ gəzirdi. İllər boyu aparılmış bu məkrli təbliğat öz bəhrəsini də verirdi. Məişət zəminində adi bir mübahisənin başlanması bəs idi ki, avara rus “alkaşı” dişinin dibindən çıxanı özbəyə, türkmənə deyirdi. Mətləbi çox uzatmaq istəmirəm, sadəcə olaraq bu dəfə bir sıra tədqiqatçıların müəyyən qənaətlərini, qiymətli fikirlərini oxucularımıza çatdırmağı lazım bilirdim. İndi özünüz baxın, görün uydurmaları, stereotipləri əsl tarixçilər necə aradan götürürlər.

Bəli, tatarlar amansızcasına vurururdular. Amma həmin illərdə hamı - ruslar da, avropalılar da, nəhayət, çinlilər də belə idilər, onlar da amanın nə olduğunu bilmirdilər. Monqolların isə hərbdə bəxtləri gətirirdi, bunu da onlara bağışlamırdılar. “Tatar-monqol zülmündən” danışmağı sevenlər çox vaxt Kiyevin 1240-cı ildə monqollar tərəfindən tar-mar edilməsini nümunə kimi göstərirdilər. Amma unudulur ki, hələ Batının yürüşünə qədər knyaz Andrey Boqolyubskiy 1169-cu ildə Kiyevi yerlə yeksan etmişdi. O, öz qoşununa qədim şəhəri üç gün qərar etmək imkanını vermişdi. Bundan sonra Smolensk knyazı Rurik Rostislavoviç knyaz İqorun köməyi ilə yenə də Kiyevi viran qoymuşdu. Bu həmin knyaz İqordur ki, ruslar onu dastanlarında tərifləyib ərşələyə qaldırıblar, Borodin onun şərəfinə opera da bəstələyib.

Belə ki, Batı Kiyevə yaxınlaşanda orada şəhərlik heç nə qalmamışdı. Rus tarixçiləri, ədibləri tatarların vəhşiliklərindən danışanda əsasən, Qərb mənbələrinə əsaslanırdılar. Adlı-sanlı rus yazıçısı bizim müasirimiz Vladimir Çivilixin bir zərrə də utanıb-qızarmadan yazır ki, Kozelsk şəhəri mühasirə olunanda monqollar həlak olanları tikə-tikə edib bəşirirdilər və əldə olunan insan piyi ilə şəhərə od

Səhnəyə çıxan gündən biz onu həmişə sadə, təvazökar, heç kimlə işi olmayan, qalmaqallardan uzaq, necə deyirlər, başını aşağı salıb öz işiylə, yaradıcılığı ilə məşğul olan, sevnələrinə ciddi əsərlər təqdim edən peşəkar sənətçi kimi tanıdıq. Xoşbəxt şair-jurnalistəm ki, onunla mənim də işbirliyim var, sözlərimə iki mahnı oxuyub. Beləliklə, müsahibimiz Azərbaycan Respublikasının, Özbəkistanın Xalq artisti, Prezident mükafatçısı, Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin səs müəlliməsi Gülyanaq Məmmədovadır.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Çox istərdim ki, ustadlarınızı da xatırlayaq. Gülyanaq Məmmədovanın əlindən tutan, bu, sənətə gətirən kim olub?

- Ustadlarımla heç vaxt unutmuram. Nəriman Əliyevin özünə və ailəsinə həyatım boyu borcluyam. Dünyasını dəyişənə qədər baş çəkmişik, ailəsinə də, özünə də. Allah rəhmət eləsin! Allah o dünyasını versin! Nəriman Əliyev muğam ustadım olub. Cənəli Əkbərov universitetdə müəllimim olub. Uzun illər dahi Rəşid Behbudovla bir yerdə çalışan, sonra onun musiqi, mahnı ənənələrini davam etdirən Kamil Vəzirovun "Mahnı Teatrı"nda mahnı janrı üzrə inkişaf etməyimdə, musiqini hiss etməyimdə böyük rolu olub. Ona da Allahdan rəhmət diləyirəm.

Aktyor sənətində isə yenə də ustadım Faiq Zöhrabova öz təşəkkürümlərini bildirirəm. Ustadlarımla hamısının Allah o dünyasını versin. Hamısı dünyasını dəyişib, dörd ustadımın dördü də. Dördünə də həyatım boyu borcluyam. Mən bunu yeri gəldi-gəlmədi efirlərdə, müsahibələrimdə deyirəm, sən soruşmasan da deyəcəkdim.

- Siz həm də ölməz, böyük sənətkarımız Elçin Cəlilovla "Mahnı Teatrı"nda uzun illər bir yerdə çalışmışınız, duetləriniz var. Elçin Cəlilovu necə xatırlayırsınız? Onunla bağlı hansı xatirələriniz var?

- Elçin Cəlilovla bağlı çox gözəl xatirələrim var. Elçin bəy çox gözəl ifaçı idi. Həm muğam ifaçılığında həm mahnı, estrada ifaçılığında Elçin Cəlilov doğrudan da çox gözəl sənətkar idi. Çox təəssüf ki, aramızdan tez getdi. Onunla ifalarım da çox gözəl idi. İlk uğurum da Elçin Cəlilovla duetimizlə başlayıb. Bütün ölkələrdə mən Elçin Cəlilovla duetimlə sevilməyə başladım. Nəinki Azərbaycanda, bir çox Avropa ölkələrində - 1995-ci ildə İsveçdə, Stokholm şəhərində qastrol səfərində olarkən gətirib həmin kaseti qoydular ki, biz səni bu duetlə sevirik, sənin aşiqinik. Heç həmin mahnı mənim özümde yox idi. Yeni o qədər səs salan duet olmuşdu. Həmin çərçivədə çoxdan duet oxunmurdu. O vaxt Təranə Vəlizadə ilə Eyvazın dueti var idi, Məmmədbağır-Zöhrə dueti, Nisə Qasımovanın duetləri var idi. Yaşar Səfərova Elmira Rəhimovanın duetləri var idi. Ondan sonra bir ara duetlər səngidi, yox idi. 90-cı illərdə - 1995-ci ildə ilk olaraq Elçin Cəlilovla duetimi Kamil Vəzirov ərsəyə gətirdi. Duetlər yaranmağa başladı. Nə qədər duet ifaçılığı inkişaf etməyə başladı. Duetlər bu gün də var. Hətta qruplar da var. Amma Elçin Cəlilovun ifaları heç vaxt xatirimdən getməyəcək. Elçin mənim üçün doğrudan da gözəl dost, gözəl sənətkar idi, illərlə bir yerdə işlədiyim sənətçi dostum olub. Allah rəhmət eləsin! Onun da üzərində Kamil Vəzirovun rolu böyük olub.

- Necə oldu ki, Özbəkistan

"Ailəm haqqında heç nə demək istəmirəm, çünki hər şey göz önündədir..."

"Səhnədə Xalq artistiyəmsə, evimdə sadə xanımmam..."

Gülyanaq Məmmədova: "Hər bir qadın öncə evinin xanımı olmalıdır"

Respublikasının Xalq artisti fəxri adına layiq görüldünüz? Gözlənlən idi, yoxsa...

- Yox, gözlemirdim. Heç ağılıma da gəlməzdi. Son illərdə Özbəkistanda çox çıxışlarım olub. Öncə mən həm Azərbaycanımızın, həm də Özbəkistanın dövlət başçılarından hər ikisinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. İstər cənab İlham Əliyevə, istər cənab Şavkat Mirziyoyevə, hər iki prezidentə can sağlığı arzulayıram. Mənim sənətimə bu cür dəyər verdikləri üçün çox şanslıyam, özümü çox xoşbəxt hiss edirəm. Hər bir kəsə nəsib olmayan bu böyük ad mənə nəsib olduğu üçün, bu adı doğrultmağa çalışacam.

Son illərdə Özbəkistanda, Daşkənddə, Xəzəm vilayətində, Ürgənddə, Termezdə, Surxandərya vilayətində bir çox tədbirlərimiz oldu. Bu yaxınlarda yenə səfərim var. Yenə də Səmərqənddə, Daşkənddə bir çox tədbirlərimiz gözlənilir. Universitetlərdə çıxışlarımız olub. Nizami Gəncəvi adına Universitetdə, Əlişir Nəvai adına Universitetdə, Jurnalist Universitetində, Dövlət kitabxanasında, bir çox Azərbaycanlıların, Özbəkistanlıların baryerlərinin açılışında çıxışlarım olub. Amma birçə şeyi qeyd etməyə bilmərəm ki, uşaqlıqdan Özbəkistan haqda arzularım yüksək olub. Bu arzularımın gerçəkləşməsində Özbəkistanda - Daşkənd şəhərindəki Heydər Əliyev adına Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri Samir Abbasova çox minnətdaram. Çünki Samir müəllimin sayəsində mən Özbəkistana ayaq açdım, o dövləti yaxından gördüm, sevdim. Onun rəhbərlik etdiyi Mədəniyyət Mərkəzi doğrudan da Daşkənddə gözəl çalışır, mən bunu deməyə bilmərəm. Çünki iki dövlətin arasında dostluğun, qardaşlığın, mədəniyyətin, musiqinin, ədəbiyyatın inkişafında əmək, zəhmət, sərf etməyə mənə dostluğun, birliyi, bu inkişafı ortaya qoymaq olmaz. Bu üzəndən Samir Abbasovun əməyi danılmazdır. Mənim də arzularımın gerçəkləşməsində zəhməti danılmazdır. Mən bunu itirə bilmərəm, təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Eyni zamanda Özbəkistanda hörmətli millət vəkili Məhəmməd Paşayevanın təşkil etdiyi tədbirlərin iştirakçısı olmuşam. Yenə də onlarla birgə

tədbirlərimiz gözlənilir. Onların nə qədər gözəl işlər gördüyünü öz gözələrimlə gördüm. İstər Samir müəllimdən, istərsə də Qənirə xanımdan çox şeylər öyrəndim. İşgüzarlıq, dostluq, birlik, dövlətçilik, bunların hamısının fəvqündə doğrudan da yorulmadan çalışan insanlar var.

- Səhv etmərsə, bu yaxınlarda da Özbəkistana səfər etmişdiniz...

- Bəli, bu yaxınlarda Özbəkistan Kino Festivalına üz tutduq. Əliyə yaxın ölkədən kino xadimləri, rejissorlar, yaradıcı insanlar iştirak edirdi. Həmin kino festivalı çərçivəsində "Azərbaycan kino günləri" də keçirildi ki, bizim də iki film təqdim olundu. Ayaz Salayevin "Torpaq" filmi və İlqar Nəcəfovun "Suğra və oğulları" filmi. Mən sizə deyim ki, hər iki film çox möhtəşəm, çox gözəl qarşılandı. Hər iki filmə görə göz yaşımıza yığa bilmədik. Neçə gün o filmlərin təsirindən çıxıb bilmədim. Bu günə qədər də mən o filmlərin təsirindən ayrıla bilmirəm. Ayaz Salayevin filmində canlı-canlı bizim Qarabağda yaşadığımızı, əziyyət çəkən insanların etirafı digər filmlərdə də eyni səhnələrlə qarşılaşdıq. O film də ələ Böyük Vətən Müharibəsində yenə də azərbaycanlıların yaşadıkları çirəkliklər, zulmlərə məruz qalmaqlarından bəhs edirdi. Özbəkistanda çox gözəl filmlərimiz təqdim olundu.

- Məlum səbəblərdən konsertiniz təxirə salındı. İnşallah, Özbəkistanda konsertiniz nə vaxt reallaşacaq?

- Gülyaz xanımla Özbəkistanda konsertimiz nəzərdə tutulmuşdu. Özbəkistan saytları bunu işıqlandırmışdı. Afişalar, elanlar. Bütün bunlara rəğmən hamısını təxirə saldıq. Çünki biz bu konserti 12, 13, 15 sentyabr Kino Festivalı çərçivəsində verməliydik. Həmin ərəfədə şəhidlərimizin ağrısı, acısı bizi çox sarsıtdı, konserti təxirə saldıq. Yəqin oktyabr ayının ikinci yarısında bizim bu tədbirlərimiz yenidən baş tutacaq, inşallah. Gələcəkdə Özbəkistanda böyük konsert vermək arzusundayam. Birini də Azərbaycanda. İnşallah, nəsib olarsa bunlar haqda da fikir bildiririk.

- Hansı bəstəkarla işbirliyiniz var?

- Hal-hazırda yenə də Ruslan Səfəroğlu ilə işbirliyim var. İqbal Ağayevlə işləyirəm, dövlət universitetinin Tarix fakültəsinin rəhbəridir, çox gözəl mahnıları var. Yaqut Almazla da işbirliyim var. Faiq Sücəddinova çox gözəl mahnımız ərsəyə gəldi - "Eşqimiz gözə gəldi". Belə mahnılarımız çoxdur. Hər təklif olunan mahnını da oxuya bilmirik. İstədiyimiz dərəcədə olmayanda oxumaq olmur.

- Sizin yolunuzu davam etdirəcəyini düşündüyünüz tələbələrınız varmı?

- Gözəl tələbələrımız çoxdur. Hal-hazırda səhnədə oxuyan Kamille, İlahe Nəbiyeva bacıları bizim dəvəçilərimizdir. Tələbələrimizin hamısı bir-birindən istedadlı, gözəldirlər. Övladın da dərsini yaxşı oxuyanı, biraz zəif oxuyanı olur, on barma-

ğın hamısı bir olmur. İçərisində daha çox çalışqan, zəhmətkeşi, istedadlısı da, biraz tənbeli də ola bilər. Övlad da belədir. Tələbələrimin hamısı mənə övladlarım kimi əzizdir, doğmadır. Hamısından da çox razıyam. Ailələrindən gördükləri tərbiyələri, əxlaqları, mədəniyyətləri, bir də ifaları universitetdə mənə qane edir.

- Gülyanaq xanım, nəslinizdən oxuyan çoxdur. Demək olar ki, hamısının səsi var. Sizin övladlarınızın necə, səsləri varmı?

- Hamısının səsləri var. Bir Fikrətdə görməmişəm. Dörd övladımdan üçündə bu istedadı aşkarlamışam. Amma qızım həkim olmaq istəyir. Oğlum idmançı olmaq istəyir. Mən isə ən balacaya biraz bel bağlamaq istəyirəm, görürəm ki, onda nəşə var. İstedadları olsa, daha da dəstək olaram, daha çox sevinərəm ki, davamçıları var. Əlbəttə, bu sənətdə övladlarımla

görmək istəyərəm. Yenə də deyirəm, istedadları olduğu təqdirdə.

- Biraz da ailə həyatından danışaq. Həyat yoldaşınız Ziya müəllim tərəfindən Sizə sənətinizlə bağlı hər hansısa qadağaları olubmu?

- Ailəm haqqında heç nə demək istəmirəm. Çünki hər şey göz önündədir. Vəssalam. Bu qədər.

- Ailə qayğıları, incəsənət universitetində müəllimə olmağınız, uşaqlara baxmağınız Sizə çətinlik yaratmı?

- Asan iş var? Çətinlik həmişə var. Bütün günü işdə, gücdə, çəkilərdə, tədbirdə, rayonlara el məclislərinə get, gəl. Hamı övladıyla istirahətə gedəndə biz bunu edə bilmirik. Bunu da danmaq olmaz. Uşaqların dərsləriylə də mütəmadi məşğul ola bilmirəm. Bunun hamısı da maddiyyat, xərc tələb edir. Uşaqlar üçün müəllim tutmaq, məktəbləri üçün əlavə xərclər... Onun üçün də qazanmaq lazımdır. Hər şeyin başında pul durduğu üçün el məclislərinə də üz tuturuq. Təbii ki, gündəlik tələbatımızı ödəmək üçün pul vacibdir. Geyimlərimiz, səs yazılarımız, gündəlik göz önündə olmağımız, bunların hamısı xərc tələb edir. Övladlarımızın təhsilləri də bir yandan inanılmaz xərc tələb edir.

- Gülyanaq xanım, bəs ev işləri ilə, biş-düşlə aranız necədir?

- Əla. Hər bir qadın öncə evinin xanımı olmalıdır. Mən səhnədə Xalq artistiyəm, sənətkaramsa, evimdə sadə xanımmam, övladlarımla anasıyam, yoldaşımın həyat yoldaşıyam. Bişirməyi də bacarmalıyam, təmizlik işini də. Vaxt taparsam ya səhərlər, ya da axşamlar.

- Çox sənətkarların evində köməkçisi olur. Sizin necə, köməkçiniz varmı?

- Yox, köməkçilərim yoxdur. Yenə də, sağ olsunlar, bacılarımla mənə kömək edirlər.

- Sonda Sizə bir şablon sual da vermək istərdim: Bizzdən gözlədiyiniz, amma vermədiyiniz sual varmı?

- Suallarınız çoxdur. Suallar o qədər ola bilər ki, amma mənə elə gəlir suallarınız gözəl idi.

Söhbətləşdi:
Fuad BİLƏSUVARLI

“Bir neçə il qabaq Sabail rayonunda “Qaçkinkom”un sədri işləyən Bəyverdi Novruzov bizə verilən pay torpaqlarını və gölü zəbt edərək orada ev tikdirdi. O, korrupsiya, dövlət əmlakını mənimsəmə faktına görə vəzifəsindən azad edilib və hətta həbs olunmuşdur. Sonradan həbs müddəti pul ilə əvəz olundu və azadlığa çıxdı”.

Bu barədə Masallı rayon Ərkivan kənd sakini İbrahimov Əlimərdan Əzim oğlu tərəfindən “Hürriyyət” qəzetinin redaksiyasına göndərilən şikayət məktubunda qeyd olunur. Ə.İbrahimov deyir ki, B.Novruzov ona və digər vətəndaşlara aid pay torpağını qanunsuz yollarla ələ keçirib:

“Bəyverdi Novruzov mənə zəng vurdu ki, sən, bir də qonşunun torpağını mən sənədlə almışam. Dedim ola bilməz, bu mənim pay torpağımdır. Həmin vaxtdan etibarən Bəyverdi Novruzov vətəndaşların pay torpağını mənimsəməklə məşğuldu. Torpağını vermək istəməyən vətəndaşlara isə hədə-qorxu gəlir. Ərkivan kəndində, bizim pay torpaqları olan ərazidə böyük bir göl var. Gölü də sənədsiz bir şəkildə hasarlayıb, mənimsəyib. Kəndin heyvanları oradan su içərdi, artıq bu mümkün deyil.

Bir neçə qonşunun və qardaşım oğlunun torpağını da zəbt edib. Bununla bağlı 8 ildir məhkəmə gedir. Məhkəmə davam etdiyindən qardaşım oğlunun torpağından hələlik əl çəkib, gəlib mənim və digər insanların torpaqlarını zəbt edir. Gətirib armatur basdırır, mən çıxardıb atıram, yenə gətirir basdırır. Təhqir, təhdid baş alıb gedir. DİN-in 102 xidmətinə dəfələrlə müraciət etmişik, amma şikayətimiz cavabsız qalıb”.

Ə.İbrahimov B.Novruzovun oğlundan da şikayətcidir:

“Oğlu Zaur Novruzov vəzifəsindən sui-istifadə edərək, mənim qazi oğluma dil uzadır. Oğlum müharibə iştirakçısıdır, qazidir. Mənim oğlum 37 gün torpağın altında qalıb ki, bunun kimi vicdansız, qansız insanlar dil uzatsın?! 37 gündən sonra torpağın altından çıxarılıb, o, ölə də bilirdi”.

Masallı sakini zəbt olunan torpağının geri qaytarılması üçün müvafiq qurumlara müraciət edir: “Bəyverdi Novruzov deyir ki, mənim sənədim var. Onun sənədi varsa, bəs mənim sənədim nədir, görəsən?! Torpağı vermərim dəyə ərazinin qapısını balta ilə parçalayıb, ziyan vurur, söyüşlər edir. Mən o insanın ailəmdən, torpağımdan əl çəkməsini istəyirəm. “Hürriyyət” vasitəsilə dövlət orqanlarına müraciət edirəm. Mənim pay torpağımı geri qaytarın. Kənd sakiniyəm, əkinçiliklə, heyvandarlıqla dolanıram”.

Əlimərdan İbrahimov deyir ki, Bəyverdi Novruzovun polkovnik olan qaynatası da məlum məsələləyə bağlı ona təzyiq göstərir:

“Bəyverdi Novruzovun polkovnik rütbəsi daşıyan qaynatası da bizim üstümüzdə hücum çəkir. Dincliyimiz yoxdur. Əlimizdə şə-

Masallı sakini pay torpağının zəbt olunduğunu deyir...

Qarşı tərəf isə Əlimərdan İbrahimovun bələdiyyədən aldığı sənədin saxta olduğunu iddia edir...

killər, videolar var. Hansı qanunda yazılıb ki, kəndliyə verilən pay torpağını kimse özbaşına ala və yaxud da qanunsuz sənədləşdirə bilər?”

Qeyd olunan iddialarla bağlı Bəyverdi Novruzovla əlaqə saxlamaq cəhdlərimiz alınmadı. Oğlu Zaur Novruzov isə deyir ki, sözü gedən torpaq sahəsi ilə bağlı atasında olan sənədlər tam qanunidir. Onun sözlərinə görə, əksinə, Əlimərdan İbrahimovun bələdiyyədən aldığı sənəd saxtadır: “3000 AZN-ə sənəd alıblar. Müraciət etdiyimiz orqan və məhkəmələrdən hələ sənədlərimizin saxta olduğu haqqında cavab almamışıq. Lazımı orqanlara müraciət etmişik, edəcəyik də. Deməli, həmin ərazilər 25 il qabaq qanuni şəkildə bələdiyyə torpaqları kimi bizə icarəyə verilib. Bizdən şikayətçi olan şəxslər 25 il ərzində orada ağac əkməkdən və butka qoymaqla başqa heç bir iş görməyiblər. Yəni hal-hazırda bizim torpaq sahəsinə zəbt ediblər. Əlimizdə Masallı Rayon Məhkəməsinin qətnaməsi, Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin qərarı var. Biz o torpağa heç bir müdaxilə etməmişik. Sadəcə, öz sahəmizi qorumaq üçün mühəsirəyə alıb, kamera sistemi quraşdırmışıq. Bizim torpaq sahəsinə aid bütün hüquqi sənədlərimiz yerindədir. Bunu hüquq mühafizə orqanları və rayon rəhbərliyi də dəfələrlə araşdırıb və onlar bilir ki, qanunsuz heç nə yoxdur”.

Z.Novruzov həmçinin qeyd etdi ki, torpağın bir hissəsini şəhid olan qohumunun oğlunun adına keçirəcək: “Şikayətçilər hara istəyirlər müraciət edə bilərlər. SSRİ dövründən qalan pay torpağı sənədini gətirib, bizim şəxsi torpağımızı əlimizdən almaq istəyirlər.

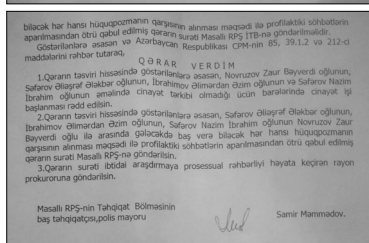
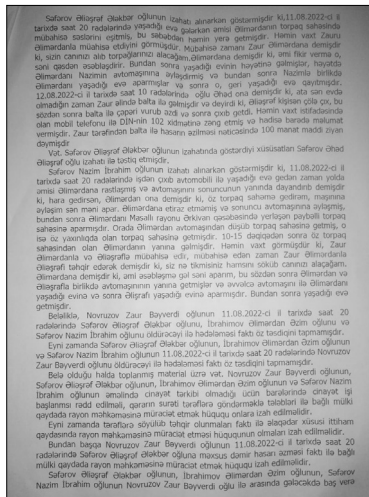
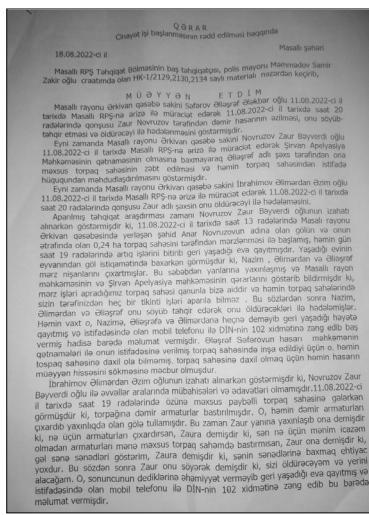
Mən onları ancaq savadsız tələbkarlar adlandıra bilərəm”.

Mövzu ilə bağlı tanınmış vəkil Bəhrux Bayramovla da əlaqə saxladım. O xatırladı ki, Nazirlər Kabineti “Rayon aqrar islahat komissiyalarının (yerli icra hakimiyyəti orqanlarının) qərarları ilə təsdiq edilmiş siyahılara əsasən ləğv edilmiş sovxoz və kolxozların özəlləşdirilən torpaqlarından pay almış, lakin bu torpaqlar üzərində mülkiyyət hüququ rəsmiləşdirilməmiş şəxslərin müraciəti əsasında onlara hüquqmüəyyənədi sənədlərin verilməsi ilə bağlı göstərilən xidmətlərə görə xərclərin maliyyələşdirilməsi mexanizmi”ni təsdiq edib.

Qərara əsasən, bu mexanizm pay torpaq sahələri üzərində mülkiyyət hüququ rəsmiləşdirilməmiş şəxslərin müraciəti əsasında onlara hüquqmüəyyənədi sənədlərin (daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən çıxarış və torpaq sahələrinin plan və ölçülərinin) verilməsi ilə bağlı göstərilən xidmətlərə görə xərclərin maliyyələşdirilməsi qaydasını müəyyən edir.

Müvafiq torpaq sahələrinə dair hüquqmüəyyənədi sənədlərin verilməsi ilə bağlı xərclərin hesablanması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təmin edilir.

Dövlət büdcəsində bu məqsədlər üçün proqnozlaşdırılmış illik vəsaitin bərabər hissələrlə müvafiq sifarişlər əsasında rübdə bir dəfə olmaqla, hər rübün ilk ayının 15-dək Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Xəzinədarlığı Agentliyi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin xəzinə hesabına köçürülməsi təmin edilir.

Xidmət müvafiq bölgüyə uyğun ayrılmış vəsaitin tabeliyindəki

“Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastri və Reyestri” publik hüquqi şəxsinin hesablaşma hesabına köçürülməsini təmin edir. Müvafiq il üzrə hüquqları dövlət qeydiyyatına alınmış şəxslər, onlara verilən hüquqmüəyyənədi sənədlər, habelə göstərilən xidmətlərə görə hesablanmış vəsait barədə illik icmallar Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən növbəti il fevralın 15-dək Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə və Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim edilir.

İllik icmalda aşağıdakı məlumatlar öz əksini tapır: hər bir rayon və yaşayış məntəqəsi üzrə pay torpaqları üzərində mülkiyyət hüquqları rəsmiləşdirilmiş mülkiyyətçilərin adı, soyadı, atasının adı; üzərində mülkiyyət hüquqları qeydiyyatına alınmış pay torpaqlarının ölçüsü (hektarla); hüquqların dövlət qeydiyyatı haqqında daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən çıxarışların reyestr və qeydiyyat nömrələri, qeydiyyat tarixi, plan və ölçülərin nömrəsi və tarixi.

Vəkil Adəm Məmmədov isə deyir ki, pay torpaqlarının mülkiyyətçinin özündən başqa heç kəs sata bilməz: “Əgər şikayətcinin əlində pay torpağını təsdiq edən sənədlər varsa, o, məhkəmə orqanına müraciət edərək torpağını geri qaytara bilər. Məhkəmə də qanuna uyğun olaraq pay torpağını vətəndaşa qaytara bilər. Əlbəttə, pay torpağını təsdiq edən sənədlər varsa. Ümumiyyətlə götürdükdə isə, pay torpaqları xüsusi mülkiyyət hesab edilir”.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Lənkəran regional qrupunun baş inspektoru, polis baş leytenantı Məhəmməd Rzayev də qeyd etdi ki, Masallı rayonunun Ərkivan qəsəbəsində yerləşən mübahisəli torpaq sahəsi ilə bağlı hər iki tərəf qarşılıqlı şəkildə polisə müraciət edib: “Masallı Rayon Polis Şöbə-sində araşdırma aparılaraq onlara izah edilib ki, mülki məsələ olduğu üçün bununla bağlı mülki qaydada məhkəməyə müraciət olunmalıdır. Eyni zamanda, tərəflər arasında gələcəkdə baş verə biləcək hər hansı qanunazidd hərəkətlərin qarşısının alınması üçün ictimai təhlükəsizlik bölməsinə profilaktik söhbət aparılması üçün qərar qəbul edilərək göndərilib”.

Jalə FAMILQIZI

P.S. Aydın olur ki, burada tərəflərdən birinin mübahisəli torpaq sahəsinə dair əldə etdiyi sənəd saxtadır. Əlimərdan İbrahimov deyir ki, ona verilən sənəd SSRİ-dən qalma deyil, müstəqillik dövründə alıb. Buradan isə anlaşılan odur ki, rayonun gölü və pay torpaqları 2-ci dəfə satışa çıxarılıb. Belə olduğu halda, məhkəmə Əlimərdan İbrahimovun sənədini hansı əsasla qeyri-qanuni sayıb. Hər halda növbəti instansiyanın bu suala aydınlıq gətirəcəyini güman edirik...

Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, yazıçı, ədəbiyyatşünas və jurnalist Allahverdi Eminov tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına məktub daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə millət vəkilisi Qənirə Paşayevaya müraciət edən A.Eminovun məktubunu olduğu kimi dərc edirik.

* * *

Bu yazımı epistolyar janr hesab edin, əminəm ki, cavabsız qoymayacaqsız - qalarsa arxivimdə saxlamalı olaram. Öncə, Sizi gənclik vaxtlarımdan tanıyıram, bir jurnalist məntiqi və çevik dünyagörüşünüzü. Sonralar ictimaiyyət tərəfindən tanındınız, nəhayət, başa düşdülər ki, bu qızda siyasi - sosial savad və mənəvi - əxlaqi mühakimə güclüdür. Bunlar yalnız mənim qənaətimdir, daha digər dəyərlərə də maliksiz. Yaradıcı lirik düşüncə sahibi olduğunuzu bilərək qələm adamının necə kövrək, həzin, göz yaşları ovcunda olduğunu qiymətləndirdiyiniz üçün ürək sözlərimlə qadın ünvanına üz tutdum, başqa qadın rəsmisi üçün kişi qüruruma sığışdırmazdım. Lakin Siz, Qənirə xanım, tamam fərqli şəxsiyyətsiz, zərif və ötkəm ictimai xadimsiz, Millət vəkilisiz! Bu epitetlərdən öncə, “zərifliyiniz və ötkəmliyiniz” mənim üçün əsasdır.

Mən özümü dərddə hesab etmirəm, bu, kişi xarakteri üçün məqbul olmazdı, lakin dərdsiz də deyiləm. Çünki babam, nəsim: Qazağın Şıxlı kəndindəndir, “Eminilər” adlanır. Vidadinin dəfn olduğu torpaqdadır, babamın və nənəmin məzarı. Belə bir köklü Hacı Eminin nəvəsinə dərddə yaşamaq yaramaz. Nə edəsən ağıldan kallar, ürəkdən soyuqlar, vəzifəsi üçün alqaların əhatəsinə də düşdüm. Bir kimsə həyanım olmadı hərçənd, fəaliyyətimə vaxtilə qiymət qoydular: Mətbuatda vəzifələr tutdum, “Maarif” dövlət tədris nəşriyyatının baş redaktoru və direktor əvəzi (1984-1992), Azərbaycan Mİ-nin Salyan filialının ilk direktoru (2001-2004) işlədim. Sonuncu iş yerimi Bakı Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və Yenidənəhazırlanma İnstitutunda “dosent” kimi pedaqoji fəaliyyətim (2004-2016) davam etdirdim. Məhz bu təhsil ocağından məni indiki nazir Emin Əmrullayev “ikinci ölümə” - təqaüdə göndərdi, halbuki, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin tövsiyəsi vardı məhsuldar və sağlam alimi təqaüdə yola salmaqda tələsməyin. Mən o vaxt təhsil nazirliyinin əməkdaşı olaraq E.Əmrullayevə çatdırdım ki, aprel ayınacan (4 ayda) iki monoqrafiyam çap olunub, bir gün də olsun bülletenə çıxmamışam. Bu il iki əsərimi təqdim etdim, o, suda boğulmuş balıq kimi üstümə atdı, bununla onun elmə, pedaqoji sənətə təsadüfi olan kadr kimi hörmətsizliyini sezdim...

Bu fakt bilirəm ki, ziyalı və saf ailədə tərbiyə alan, bu gün sözündən qorxmayan həqiqətpərəst Qənirə Paşayevaya təsir etməyə bilməz, insan faktoruna biganə qalınlar barədə fikrinizi daha da duruldur.

Mən zəngin ictimai və mənəvi mühitdə yetişmişəm, əhatəmdə İsmayıl Şıxlı, Əhməd Seyidov, Fikrət Seyidov, Qəzənfər Paşayev, Nəriman Həsənzadə, Bəşir Əhmədov kimi görkəmli ziyalıların, alimlərin diqqətində olmuşam. Ali təhsil müəssisələrində 30 il sərəsər dərs demişəm. Lakin bu ömrə qiymət verilmədi, heç bir titula, mükafata, maddi imtiyazlara rəva görmədilər, yubileylərimdə xatırlanmadım, nə edəsən hər şey elitarlar üçün hesablanmışdır, bu vəziyyəti publisist məqalələrim

Bəlkə onları “ölməzlik” yalanı arxayınlaşdırır?

Allahverdi Eminovdan millət vəkili Qənirə Paşayevaya açıq məktub

də gizlətməmişəm. “Şeytanın intiharı” romanımda təsvir etmişəm... Çox cüzi təqəüdlə urvatsız halda təhsillə xudahafizləşdirdilər. Adi bir işə də təklif almadım sabiq nazirlərdən. Halbuki, Qənirə xanım, M.F.Axundov, C.Məmmədquluzadə, Ə.Haqverdiyev, S.Vurğun, Mir Cəlal, İ.Şıxlı, M.Araz, Musa Yaqub, Oqtay Rza, Adil Cəmil, Ruhəngiz Əşrəfqızı, başqa şair və yazıçılar, Şahin Səfərov, N.Xudiyev, İ.Məmmədov, F.Seyidov, Əhməd Seyidov və digər alimlər haqqında həcmli monoqrafiyalarımı çap etdirmişəm, 3000-dən artıq elmi məqalələr (qəzeti nəzərdə tuturam), 150-dən artıq elmi əsərlər, saysız oçerklər müəllifiyəm. (Bu tamamilə siyahı yalnız ədəbiyyatşünaslığa aid əsərlərimdir). Bəzəmdə bir dosent 400 səhifəlik elmi monoqrafiya nəşr etdirmişdir. Deməli, biz nəsil təsadüfən doğulmamışıq, vəzifə həvalə olunmamışıdır. Kiçik bir fakt: Mən “Maarif” nəşriyyatında çalışarkən (ikinci il tək iki vəzifə apardım) Mərkəzi Komitəyə, Nazirlər Sovetinə orta məktəb dərslərlərinin vaxtında nəşr ilə hesabatımı verəndə və ciddi nöqsanları Komitə sədri, mərhum Nazim İbrahimovla üzbəüz oturub deyəndə sıxışdırıldığımı xatırlayıram. Gecələr əzabımdan səhərcən vurnuxmuşam. Bu, mənim məsuliyyətimdir. Təqaüdəm hesablananda “Qulluqçu” kateqoriyasına komitənin nəşriyyatlarında yüksək vəzifə tutanlar siyahıya alınmamışdır. Ümumiyyətlə, Mətbuat komitəsi siyahıya daxil edilməmişdir. Dünyada analoqu olmayan yenilik!

Mən mərhum ədəbimiz, müəllim - pedaqoq, professor Mir Cəlal Paşayevin qısa müddətli tələbəsi olmuşam, sonralar tez-tez görüşmüşəm, maraqlı söhbətlər eşitmişəm yaradıcılıq haqqında. Vaxt gəldi, böyük ədəbimiz haqqında məqalələr yazdım. Yazıcının orta məktəbdə tədrisinin vacibliyini mətbuatda ilk dəfə mən qaldırdım... Nəhayət, “Mir Cəlalin poetikası” adlı “trilogiya”nın (1032 səhifə) bir-iki il əvvəl nəşrinə nail oldum və xeyli yüngülləşdim. Milli kitabxanaya üç nüsxə verdim, Mir Cəlal sevnələrə də avtoqrafla bağışla-

dım. Nüfuzlu qəzetlər analitik resenziyalar çap etdilər. Yazıcının doğmalarına hədiyyə etmək ürəyimdən keçdi, fələn bu işi icra etdim. Təəssüf heç bir reaksiya verilmədi, poçt vasitəsinə ümid bağladım, qəbul olunmadı (Əməyimi mərhum yazıcının ruhuna halal edirəm). Ona yanırıram ki, Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında ilk təşəbbüs olan “trilogiya” janrının müəllifi kimi heç bir rəsmi qurumda, yazıçı haqqında tədbirlərdə yada da düşmürəm. Çünki ortada hər şeyi M.Cəlal irsindən xəbərsiz diletantlara həvalə edirlər. Bax, alim əməyinə belə bir soyuqluq (Siz bu hissi daha yaxşı yaşayırsız) müəllifə dərd gətirməyə bilərmidi? Kimsəsizliyin, himayəsizliyin anatoniyası deyilmi? Maddi imkanım olsaydı trilogiyamı ingiliscəyə, rusçaya çevirtirib nəşrinə nail olardım - bəlkə oxuyardılar. Təkcə bu əsərdimi? Altı romanım (“Yuxuda dirilən adam”, “Şeytanın intiharı”, “Ay-təkinin taleyi”, “Naməlum qadına məktublar”, “Payıza qədər” və Mir Cəlala həsr etdiyim “Qapalı kitab” 400 səhifə) işıq üzü görmüşdür. Eləcə də elmi - fantastik povestlər (“Sarı çiçək”), “Boz itin ölümü” hekayələr kitablarımı oxuculara çatdırmışam. On bir romanım isə maddiyyatsızlıq ucbatından arxivimdə gözdə qalmışdır. Əsərlər də danışır onu dünyaya gətirənə pıçıl-daşır ki, bizi qaranlıqda əbədləşdirmək üçün mü yazdın? Axı, bizi ağır məişət - ev şəraitində, mətbəxdə qələmə almısan. Səkkiz ailə üzvlərimin 60 kv.m. sahəli mənzildə (oğlunun kiçiyi iki uşaqla himayəmədədir, böyüyü evsizlikdən subaydır, bu da onların tale qismətidir, Qənirə xanım). Nə sovet dönməndə, nə də müstəqilliyimizdə bir vətəndaş, bir yazıçı, alim, pedaqoq, peşəkar jurnalist kimi bəxtimə ev düşməmişdir. Bir xeyli “ora - bura” yazdığımı da köməyi çatmadı. Axı, harınlanmış (ifadəm üçün üzr istəyirəm) çinovniklər üçün alim, yazıçı, pedaqoq məfhumları sıfıra bərabər tutulur. Nə binalar tikən maqnatların, nə saysız mənzilləri ələ keçirənlərin, nə də səlahiyyətli rəsmilərin insafı varmı kimsə, qələmilə gorunu qazana-

na, bir fəqirə əl uzatsın? Məhəmməd peyğəmbər demiş: “Allah xətrinə sizə sığınanı qoruyun”. Mən ümitsiz deyiləm: Hacı Zeynalabdinin, Xan qızı Natəvanın xeyirxahlığı hələ tükənməmişdir...

Qənirə xanım, torpağımızın qeyrətli, Vətən sevgisini yaşayan, şəhid oğlunu isti göz yaşları ilə məzara tapşırıran analarımız, atalarımız az deyil. Mən də qardaşım oğlu şəhid Coşğun Emin oğlu Eminovun əmisiyəm. Atası bu ağrıya dözməyib az sonra dünyasını dəyişdi. Kənddə yaşayan atasız bu ailənin maddi - mənəvi qayğısını çəkdim, iki oğlunu (şəhidin böyük qardaşlarını) Bakıya gətirdim, kirayə tutduğum evdə yaşadılar, texnikumu bitirdilər. Mən bu yaddaşdan silinməz ağrını hələ də yaşayıram. Eyni zamanda qürurlanıram ki, I Qarabağ savaşında Eminovlar Vətənə borclu qalmadı...

Siz, inanıram ki, millət vəkili nüfuzuna sahib olan çiyindəş (Sizinlə həmkar olmağa layiq deyillər) kişilər II Qarabağ müharibəsində də oğlanlarını müxtəlif bəhanələrlə gizlətdilər, Bakının qəmli küçələrində şad - xürrəm məşində gəzib dolandılar. Paradoksa bax, korrupsionerlərin, etibarsızların özləri və övladları rahat mənzillərdə, villalarda, saraylarda yaşayırlar. Mən və mənim həmkarlarım bir ovuc “uşaq payı” ilə ailə dolandırmağa çalışırıq. Siz poetik ruhlu, haqlı sözəndən çəkinməyən El qızısı, xalqın Millət vəkilisiz, ləyaqətli xanimsiz. Bu keyfiyyətlərinizə görə ürəyimi açdım, necə qarşılayacaqsız? Ümitsiz deyiləm! Qənirə xanım, hisslərimi sözlə ifadə etmək mənim üçün çətin, ağırdır. Məgər ehtiyac vardımı Sizin kövrək qəlbinizi də tərpətdim, inanın ki, özümdən asılı olmadı, amma susmağı da bacarmadım. Yaşlının əzabı ondadır - həyata sevgini itirirsən, canda - ruhda sevgi olmayanda gözün işığı da sönür, sığınmaq üçün məzar yeri axtarırsan. Hələlik bu məkanı tapmaq da müşkülə çevrilibdir...

Hörmətli Qənirə xanım!

Bir şaire və jurnalist marağı ilə soruşmağa haqqınız çatır ki, unudulmaz şəxsiyyətlərimizdən Mir Cəlal Paşayev (3 cildde “trilogiya”, 2019, 1032 səhifə), İsmayıl Şıxlı (2008, 364 səhifə), Məmməd Araz (2018, 364 səhifə), Musa Yaqub (2010, 310 səhifə), Nizami Xudiyev (2020, 380 səhifə) və b. haqqında elmi monoqrafiyalar müəllifiyəm. Bu kitablar haqqında dövrü mətbuatda sanballı resenziyalar nəşr olunmuşdur.

Mən nikbin olmuşam, bəlkə də sağlam enerjimi itirməməyimin bir səbəbi də bundadır! Hisslərimi vərəqə köçürüb yüngülləşməyimdədir? Bu günə sonuncu səbəbə sığındım, Milləti üçün, onun övladları üçün - yaradıcı insanları başa düşən bir xanıma, Qənirə Paşayevaya yazdığım son məktubdu bəlkə? İnsana nədən dırnaqarası yanaşırlar bəzi məmurlar? Bəlkə onları “ölməzlik” yalanı arxayınlaşdırır? Qocalmayacağı ümidi yaşadır? Yadıma böyük ərəb şairi Aydəmirin onun qocalığına gülən tələbə qıza bədahətən şeirlə cavabını xatırladım:

*Bir gün gələr yorularsan, yaşamazsan,
Alında qırıqlar açılar dərin-dərin .
Bir gün gələr bütün sevdiklərin
Məhv olub gedər
Bax, o zaman sən mənə bənzərsən,
Mənə bənzərsən...*

Allahverdi EMINOV

Bu gün bəşəriyyətin başı üzərində “xərçəng” adlı bir kabus dolaşmaqdadır. Tibb elmi insanları bu kabusdan qorumaqda aciz qalıb. Statistik məlumatlara görə, 2021-ci ildə Azərbaycanda 13.500 nəfərə bədxassəli şiş diaqnozu qoyulub. Bu rəqəmi günə bölsək gözlərimiz önündə daha dəhşətli mənzərə yaranır: tibb müəssisələrində hər gün 35 nəfərə bu sağalmaz xəstəliyin diaqnozu qoyulur. Başqa ölkələrlə müqayisədə, Azərbaycan kimi kiçik bir dövlətdə bu çox böyük göstəricidir və həyəcan təbii çalmağın vaxtıdır.

Xərçəng xəstəliyi nədən yaranır?

Tibb elmi bu xəstəliyin süni qidalardan yarandığını iddia edir. Elədirsə sual yaranır: məsələn, ailədə olan beş nəfərin hamısı eyni qidalarla qidalanırsa, eyni sudan içirsə, niyə ailənin hamısında deyil, ancaq birində xərcəng yaranır? Buradan aydın olur ki, xəstəliyin yaranmasında qidalanma əsas faktor olmayıb, sadəcə katalizator rolunu oynayır.

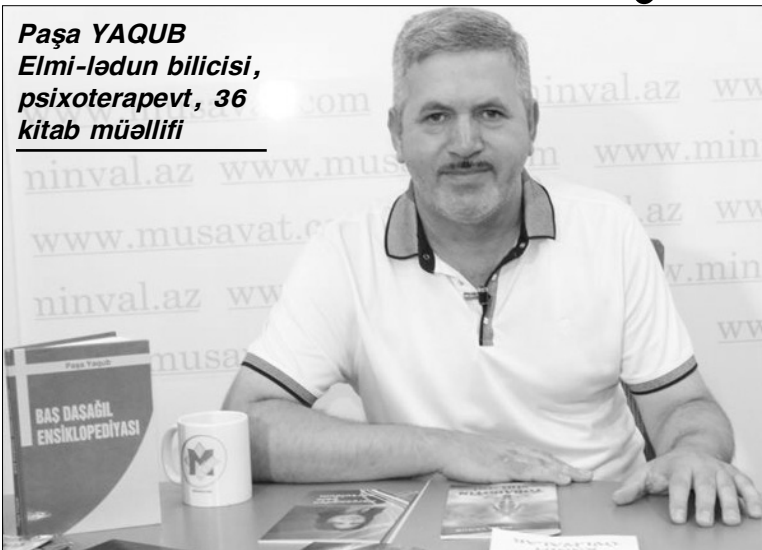
Həkimlik təcrübəmiz və araşdırmalarımız göstərir ki, əslində xərçəng şişini yaradan səbəb Kainatdan, cəmiyyətdən, insanlardan (ümumiyyətlə, ətraf aləmdən) gələn neqativ enerjilərdir. Bu enerji ilk olaraq onurğada toplanır və ağırlar, protuziya, yörtiq və s. yaradır. Tibbi müdaxilə edilərkə müxtəlif mazlar, dərmannar... vurulduqca neqativ enerji onurğadan daxili orqanlara doğru hərəkət edir. Bu enerji hansı orqanın üzərində toplanırsa, həmin orqanın funksiyası pozulur. Beləliklə, orqan neqativ enerjiden təmizlənməse bir müddətdən sonra burada şiş yaranır (tibbi müdaxiləyə baxmayaraq). Bu şişlər bəzən xoşxassəli, bəzən isə, bədxassəli (xərçəng) olur. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, qadınların süd vəzilərində və analıq orqanlarında tez-tez rast gəlinən kistalar, miomatik düyünlər də kənardan orqanizmə daxil olan neqativ enerjinin həmin orqanlarda toplanması səbəbindən yaranır...

Doğurdanmı, xərcəngin dərmanı yoxdur?

Hazırda tibb elmi xərcəngin qarşısını almaq üçün (daha doğrusu inkişafını ləngitmək üçün) cərrahi müdaxilədən və bəzi kimyəvi terapiyadan istifadə etsə də, bir neçə ildən sonra şişlər daha da күkrəyərək digər orqanlara da yayılır. Beləliklə, bu xəstəliyin tam olaraq müalicəsinin olmadığı gənəətinə gəlinir.

Mendeleyev cədvəlindəki bu element xərçəngin dərmanıdır

Paşa YAQUB
Elmi-ləduun bilicisi,
psixoterapevt, 36
kitab müəllifi

Bizim apardığımız araşdır-
malar isə bunun tam əksini gös-
tərir. Uzun tədqiqatlar nəticəsində
aşkar etdik ki, xərçəngin dər-
manı vardır; lakin Mendeleyevin
ölümündən (1907) sonra onun
tərtib etdiyi Elementlərin Dövri
Sistemi saxtalaşdırıldığına görə,
bu dərmanı kəşf etmək tibb
alimləri üçün müşkülə çevrilmiş-
dir. Belə ki, Mendeleyev sağ
olarkən onun tərtib etdiyi cədvəl-
də “Nyutoniyum” adlı element
olmuşdur. Bu element bir çox
sağalmaz xəstəliklərin, o cümlə-
dən də xərçəngin dərmanıdır.

Sübut üçün kitabxanaların fondunda olan 1906-cı ildə nəşr olunan "Kimyanın əsasları" kitabından (8-ci nəşr) Mendeleyevin əsl cədvəlinə baxmaq kifayətdir. İndiki cədvəllərdən fərqli olaraq, həmin cədvəldə sıfır qrupu vardır və bu qrupda yeganə element "Nyutoniya" (indiki cədvəllər bəzən (Hidrogenin) başlayır).

FOTO 1: (1906-cı ildə çap olunan “Kimyanın əsasları” kitabında Mendeleyev cədvəli)

Kimyəvi işarəsi "X" olan bu element cədvəlin yuxarı sol küncündə yerləşirdi. Bu maddəyə alimlər "Dünya efiri" də deyirdilər. Cədvəldə "Efir" "Hidrogen"-dən əvvəl yazılmışdı; sıfır qrupuna, sıfır sırasına daxil edilmiş yeganə element idi. Atom çəkisi 0,4 olan bu element əsl enerji daşıyıcısıdır.

“Efir”in hissələri atomları, molekulaları formalaşdırır, amma kimyəvi reaksiyalarda iştirak etmir. Efir - maddənin bir hissəsidir (bələ deyək ki, ruhudur, enerjisidir).

Mendeleyevin vəfatından (1907) sonra, bəşəriyyətin tələqqisini (əsasən də elmi tələqqisini) istəməyən mafioz qüvvələr cədvəl üzərində dəyişiklik edib, “Efir” elementini oradan xaric etdilər və “sıfır” qrupunu ləğv etdilər. Beləliklə də, bir çox sirləri bəşəriyyətdən qizlətmış oldular. Ona görə də müasir cədvəldə “Efir” görsənmir. Çünkü “0” qrupu mövcud deyil.

Bu cür saxtalaşdırma kimya,

fizika, biologiya və tibb elmlərinin gələcək inkişafına zərbə vurmaqla, sivilizasiyanın tərəqqisini dayandırdı. Hazırda məktəblərdə və Ali təhsil müəssisələrində (o cümlədən tibb universitetlərində) Mendeleyev cədvəli yarımqıç tədris olunur ki, bu da açıq saxtakarlıqdan başqa bir şey deyildir.

Böyük alim Nikola Tesla (1856-1943) "Efir"dən enerji alınmasının mümkünlüyünü sübut etdi. Alim bu elementin sirrini bilməklə, daimi işləyən mühərrik yaratdı. Daha sonra, enerjinin naqilsiz paylanmasını kəşf etdi. Bu da onun karyerasının sonunu getirdi: hoteldə qaldığı otaqda müəmmal şərəitdə ölü tapıldı. Dərhal onun otağında bütün əlyazmalarını, elmi işlərini kəşfiyyat xidməti yoxa çıxardı.

böyük zərbə vurdu. Tibb elmi
adını çəkdiyim elmlərə bağlı ol-
duğundan, onlar kimi yarımçıq
qaldı.

Təcrübəmiz göstərir ki, "Efir" elementinin sirlərini dərinləndirib, bilməklə, bundan bir çox sağalmaz xəstəliklərin, o cümlədən də xərcəngin müalicəsində istifadə etmək mümkündür. Qeyd edək ki, neçə illərdir bizim tətbiq etdiyimiz elmi-lədund müalicə metodu da məhz bu sirlərə əsaslanır. Artıq xərcəng, parkinson, dağınıq skleroz və s. kimi sağalmaz xəstəliklərdən əziyyət çəkən yüzlərlə xəstəni bu elementlə sağaltmışıq və sağalan xəstələr bu barədə həttə kitablar da yazıblar.

**FOTO 2: XƏRÇƏNGDƏN
BELƏ QURTULDUM KİTABI-
NIN ÜZ QABIĞI**

Haşiyə: Oxucuda sual yaranacaq ki, “Efir” (Nyutoniyum) elementi və onun faydaları bəşəriyyətdən niyə belə ciddi-cəhdlə qizlədilir?

Səbəb budur ki, element Kainatın enerjisini, ruhunu təşkil edir. "Efir" in varlığını, onun sirri-ni bilmədən Kainatın, yaradılışın dərk-i mümkünsüzdür. Bu gün bəşəriyyəti istismar edən böyük güclərə (mafiyalara) insanların dərrakəli olması maraqlı deyil. Çünki ağıllı, dərrakəli insanı istismar etmək çətindir.

Həmçinin, daimi işləyən mü-
hərriklərin həyata tətbiq edilməsi
enerji resurslarına nəzarət edən
mafiyaların marağına uyğun de-
yildir.

Eləcə də bütün xəstəlikləri bu elementin vasitəsi ilə dər-mansız sağaltmaq dərman is-tehsalı ilə məşğul olan böyük şirkətlərə (mafiyalara) də sərf etmir.

“Efir” enerjisi bütün xəstəliklərin dərmanıdır

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, Elementlərin Dövri Sistemin-dən “Efir”in (Nyutoniyyə) çıxarılması kimya, fizika və biolo-giya elmlərinin inkişafının qarşı-sını aldığı kimi, tibb elminə də

Bu elementi müalicəyə tətbiq etmək üçün müəyyən sirləri bilmək lazımdır. Biz bu sirlərə uzun araşdırmalardan, tədqiqatlardan sonra vəqif olduq. Elə bu səbəbdəndir ki, xərcəng və tibb elminin müalicəsiz hesab etdiyi digər xəstəlikləri heç bir dərman tətbiq etmədən, “Efir” enerjisi ilə müalicə edirik(Məsələn: bütün növ qorxular, fobiya, depressiyalar, həzm sistemi xəstəlikləri, zərərli vərdislərdən (narkomaniya, alkoqolizm və s.) xilas olmaq, uroloji xəstəliklər, auzizm, onurğa xəstəlikləri, cinsi disfunksiyalar, hormon pozuntuları, nevrozlar, sinir sistemi xəstəlikləri, yuxusuzluq, parkinson, şizofreniya, miqren, zob, mielit, miasteniyə, dağınıq skleroz, dəmirov və s. dəri zöhrəvi xəstəlikləri, sonsuzluq, kista, mioma, fibroma, xərcəng və s xəstəlikləri hazırda bu elementin köməyi ilə uqurla müalicə edirik).

Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, Efir enerjisini xərçəngin də müalicəsinə tətbiq edib, xəstəliyi tam sağaltmaq mümkündür və biz indiyədək yüzlərlə xəstəni bu beladan xilas etmişik (hətta xərçəngin ən ağır növü olan sarkomadan illər öncə sağaltmışımız insanlar indi öz əmək fəaliyyətlərini problemsiz davam etdirirlər).

Ряды	г р у п п ы э л е м е н т о в								
	0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
0	Ньютоний								
1	Короний	Водород H 1,008	—	—	—	—	—	—	
2	Гелий He 4,0	Литий Li 7,03	Бериллий Be 9,1	Бор B 11,0	Углерод C 12,0	Азот N 14,01	Кислород O 16,00	Фтор F 19,0	
3	Неон Ne 19,9	Натрий Na 23,05	Магний Mg 24,36	Алюминий Al 27,1	Кремний Si 28,2	Фосфор P 31,0	Сера S 32,06	Хлор Cl 35,45	
4	Аргон Ar 38	Калий K 39,15	Кальций Ca 40,1	Скандий Sc 44,1	Титан Ti 48,1	Ванадий V 51,2	Хром Cr 52,1	Марганец Mn 55,1	Железо Fe 55,9
5		Медь Cu 63,6	Цинк Zn 65,4	Галлий Ga 70,0	Германий Ge 72,5	Мышьяк As 75	Селен Se 79,2	Бром Br 79,95	Кобальт Co 59
6	Криптон Kr 81,8	Рубидий Rb 85,5	Стронций Sr 87,6	Иттрий Y 89,0	Цирконий Zr 90,6	Нियोбий Nb 94,0	Молибден Mo 96,0	—	Никель Ni 59
7		Серебро Ag 107,93	Кадмий Cd 112,4	Индий In 115,0	Олово Sn 119,0	Сурьма Sb 120,2	Теллур Te 127	Иод I 127	Рутений Ru 101,7
8	Ксенон Xe 128	Цезий Cs 132,9	Барий Ba 137,4	Лантан La 138,9	Церий Ce 140,2	—	—	—	Палладий Pd 106,5
9		—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	—	—	Иттербий Yb 173	—	Тантал Ta 183	Вольфрам W 184	—	Осмий Os 191
11									Иридий Ir 193
12	—	—	Радий Ra 225	—	Торий Th 232,5	—	Уран U 238,5		Платина Pt 194,8